

EL APOCALIPSIS O REVELACION DE SAN JUAN, EL TEOLOGO TU'UN NI JINI NDIJIN SAN JUAN CHAA SKUA'A TU'UN-YA

Ndasa ni kenda tutu yá'a

¹ Ya'á kúu tu'un Jesucristo ja ní kenda ndijin, ja ní ja'a Dios nuu-yá, náva'a stá'an-ya núu mozo-ya ná taká tiñu ja kánúú kii yachi. Te ni táji-yá in ndajá'a-yá ni kii. Te ni kastu'un-yá tu'un yá'a nuu mozo-ya Juan. ² Te chaa-ún kúu testigo. Te ni jani ndaa-de tu'un Dios jín tú'un ndaa Jesucristo, jín ja ní jini-de. ³ Xáán ndatu chaa káka'u, jín ñáyivi kájini so'o tu'un ká'an tutu yá'a. Te suni xáán ndatu ñáyivi skíkuu tu'un yóso núu tutu yá'a, chi a ni kuyani kivi. ⁴ Máá-rí Juan, táji-rí tu'un nuu ndí'usiá tiku'ni kákandíja ja káxiukú ndáñúu Asia. Jín-ró ná kóo tu'un luu ío ini-ya jín tú'un kuaká'nu ini ja kii onde nuu máa Dios, I'a ío, I'a ni io, I'a kii, jín onde nuu usiá Espíritu, I'a ká'in yu'u mesa nuu tá'ú-yá tiñu, ⁵ jín onde nuu Jesucristo, I'a kúu testigo ndaa. Te máá-yá ni nachaku xna'an-ga vásá taká-ga ñáyivi ní kaji'i. Te tin-ya só'o taká rey ñuyivi. Te máá-yá kúndá'ú ini-ya yóo, te ni nakacha-ya kuáchi-yó jín niñi-yá. ⁶ Te ni nduu-yó rey jín sutu nuu Táa-ya Dios ni sá'a-ya. Núsáa te ná nákana jaa-yó-yá. Te ná tá'ú-yá tiñu nuu-yo ní káni ní kuiá. Amén. ⁷ Kuni so'o, chi kii-ya jín vikó nu'un. Te ndivii ñáyivi jín taká-i ja ní kakaan-i-ya,

kun̄i-i nuu-yá. Te taká tata in̄i ñuyívi, nde'e kó'ó-i ja'a-yá. Súan ná koo. Amén. ⁸ Máá-rí kúu nátu'un letra Alfa jíin Omega, nuu kéjá'á jíin núu ndí'i, áchí máá Tatá Dios, I'a ío, I'a n̄i io, I'a kii, I'a kúñá'nu xaan. ⁹ Máá-rí kúu ñani-ro Juan, te jító ta'an-ri tundó'o jíin-ró. Te ká'jin ta'an-yo núu tá'ú-yá tiñu. Te ká'jin n̄i'in-yó sá'a Jesucristo. N̄i kanchaa-ri isla Patmos siki tú'un Dios jíin siki já kúu-ri testigo nuu tú'un n̄i ka'an ndaa Jesucristo. ¹⁰ Te máá Espíritu, n̄i jaka-ya rúu ñn kivi íi máá Jító'o-yo. Te n̄i jini so'o-ri ichi yata-rí ñn tu'un jaa nátu'un corneta. ¹¹ Te n̄i ka'an: Máá-rí kúu nátu'un letra Alfa jíin Omega, ja xnáñúú jíin já sándí'í-na. Chaa nuu ñn tutu taká ja kuní-ro núu, te tájí-ró ná kí'in nuu ndí'usiá tikun̄i kákandíja káxiukú iní ndañúu Asia: ñuu Éfeso, ñuu Esmirna, ñuu Pérgamo, ñuu Tiatira, ñuu Sardis, ñuu Filadelfia, jíin ñúu Laodicea. Achí.

Ja ní jini Juan nuu-yá

¹² Te n̄i jíó kóto-ri ja kuní-ri ndéja ká'an jíin-rí. Te nuu ní jíó káva-ri, te n̄i jini-ri usia candelero oro. ¹³ Te sava ma'ñú taká candelero-ún kándeé ñn I'a ja ná kuní koo máá Sé'e chaa. Te ñú'un níi-yá ñn sa'ma ní jin̄u onde nuu já'a-yá. Te nú'ni jika-yá jíin ñn sanchii oro. ¹⁴ Te xini-yá jíin íxi-yá kánda kuíjin nátu'un íxi kuíjin ri, nátu'un yu'a volcán, te nduchi-yá nátu'un yáá ñú'un, ¹⁵ te ja'a-yá nátu'un latón fino, ja ní nandu'a in̄i jin̄u súan kuní koo. Te ní'in ká'an-ya nátu'un nuu kuá'a ndúcha. ¹⁶ Te in̄i ndavá'a-ya tñn-ya usiá tiñuú xini. Te in̄i yu'u-yá kenda ñn machete xaan já úu yu'u. Te nuu-yá kaa nátu'un ndikandii hora nándii ndáxín xaan. ¹⁷ Te

nuu ní jini-ri nuu-yá, te ni ndua-ri nuu já'a-yá nátu'un ni ji'i-ri. Te ni chaa-ya ndává'a-ya sikí-rí. Te ni ka'an-ya jín-ri: Ma yú'ú-ro. Máá-rí kúu ja xnáñúú jín já sándí'í-na. ¹⁸Te I'a chakú kúu-ri. A ni ji'i-ri núú, ko vina chi kuchaku-ri ní káni ní kuiá. Amén. Te tñn-ri ndakáa nuu ká'in ndiyi, jín ku'e_e já'ni yóó. ¹⁹Chaa nuu tutú taká ja ní jini-ro, jín taká ja íó, jín taká ja kóo nú ná já'a ya'á. ²⁰Ya'á kúu tu'un sa'í ndí'usiá tiñúú xíní já ní jini-ro tñn ndavá'a-ri, jín ndí'usiá candelero oro. Usiá tiñúú xíní-ún kákuu ndajá'a núu ndí'usiá tikun'i. Te usiá candelero ja ní jini-ro-ún kákuu ndí'usiá tikun'i.

2

Tu'un nuu tikun'i ñuu Éfeso

¹Chaa-ró tutú nuu ndájá'a tikun'i ñuu Éfeso: Súan ká'an máá I'a tñn usiá tiñúú xíní jín ndává'a-ya, te jika kuu-ya má'ñú usiá candelero oro: ²A jini-ri tiñu sá'a-ró, ja ní'in sátiñu-ró jín já ní'in kándii-ro, jín já tú kúsi iní-ro kivi nduu-ro jín cháa ñáá. Te ni jito ncha-ro cháa káka'an ja apóstol kákuu-de. Te ni kajini-ro já máni káxndá'ú ñá'an-de. ³Te suni jini-ri ja kándii ni'in-ró vasa ni ndo'o-ró, te tú ní kuítá-ro já ní sátiñu-ró já'a-rí. ⁴Ko ná kíñi'in-ri in sikí-ro, chi ni xnúu-ró kú'a ja maní-ro jín-rí xnáñúú núú. ⁵Núsáá te ná núku'un ini-ro ndé onde ni jungava-ró. Ná nákani ini-ro, te ná sá'a-ró ná ni sá'a-ró xnáñúú. Chi nú túu, te chaa yachi-ri nuu-ro, te kuancha-ri candelero máá-ró nuu kándii, te nú tú nakani ini-ro. ⁶Ko íó in ja ní kee va'a, chi kití ini-ro jito-ró tíñu kásá'a chaa

nicolaítas. Te suni máá-rí kití iní-rí jíto-rí tiñu-ún.
 7 Chaa ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espíritu
 nuu tíku'ní kákandíja. Chaa kundéé, kua'a-rí nde'e
 yúnu chakú kee-dé. Te yunu-ún kándíj nuu jardín
 Dios.

Tu'un nuu tíku'ní ñuu Esmirna

8 Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ní ñuu
 Esmirna: Súan ká'an máá I'a xnáñúú jíin sándí'i-na,
 I'a nī jī'ī te nī nachaku-ya. 9 A jiní-rí tiñu sá'a-ró
 jíin túndó'o tá'an-ro. Te ndá'ú tá'an-ro, ko kúká-ró.
 Te ío sava chaa káka'an-de ja judío kákuu-de. Ko
 nasuú kákuu-de. Chī onde ve'e sinagoga Satanás
 vai koyo-de. Te káka'an ndiva'a-de jíin-ró. 10 Ma
 yú'ú-ro já á yani ndo'o-ró, chī kui'na, taan yakú
 róo vekaa, náv'a koto nchaa róo. Te ta'an-ro
 túndó'o uxī kivī. Ko ná skíkuu va'a-ró vasa ná
 kúu-ro. Nú súan te kua'a-rí premio chakú nuu-ro.
 11 Chaa ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espíritu
 jíin tíku'ní kákandíja. Chaa kundéé, ma tá'an-de
 tundó'o ja kúu-de vuelta uu.

Tu'un nuu tíku'ní ñuu Pérgamo

12 Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ní ñuu
 Pérgamo: Súan ká'an máá I'a tīn machete xaan
 uu yu'u. 13 A jiní-rí tiñu sá'a-ró, chī ncháá-ro núu
 kánchaa mesa Satanás. Te suni jiní-rí ja kándíja
 nī'in-ró rúu, te tú ní ské'ichī-ro tú'un kándíja-ró
 sikí-rí vasa kivī-ún nī jī'ī testigo va'a-rí Antipas
 ma'ñú-ró jíná'an-ró núu ncháá Satanás. 14 Ná
 kíñi'in-rí yakú tu'un sikí-ro. Chī jíin-ró jíán káxiukú
 sáva ñayivi káchiñú'ún sá'an Balaam. Chī chaa-ún,
 nī stá'an-de sa'an-ún nuu Balac. Te nī jungoyo se'e

Israel kuachi, chi ni kayee-í ndeyu ní soko núu ndosó, te ni kasáténé-i, ni sá'a-de. ¹⁵ Suni súan káxiukú sáva ñayivi káchiñú'ún sá'an chaá Nicolaítas jíin-ró, te kití iní-ri jíto-ri sa'an-ún. ¹⁶ Nakani iní núsáá, chí nú túu, te chaá yachi-ri nuu-ro, te kuatá'an-ri jíin-i jíin machete ja kenda yu'u-rí. ¹⁷ Chaá ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an Espiritu jíin tíku'ni kákandíja. Chaá kundéé, nuu-dé kuá'a-ri staa ándiví ja yísa'í. Te suni kuá'a-ri ñn yuu kujjín lúli núu-dé. Te nuu yúu-ún koso ñn sí'ví jáá ja tú ni ñn-i kunj, chí máá cháa ni'in-ún.

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Tiatira

¹⁸ Te suni chaá-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni ñuu Tiatira: Súan ká'an máá Sé'e Dios, I'a ñáv'a nduchi nátu'un yáá ñú'ún, jíin já'a nátu'un latón fino. ¹⁹ A jiní-ri tiñu sá'a-ró, ja kúndá'ú iní-ro tá'an-ró, jíin já kándíja va'a-ró, jíin já jatíñu-ró, jíin já kándii ni'in-ró. Te suni jiní-ri ja ví'í-gá sátiñu-ró vína vásá xnáñúú. ²⁰ Ko ná kíñi'in-ri yaku tu'un siki-ro. Chí tú skúnu-ró ñá'an nání Jezabel. Te áchí-ña ja ñá'an jáni tu'un Dios kúu-ña. Te stá'an-ña tú'un, te xndá'ú-ña ñáyivi kájatíñu nuu-rí, ja ná kóo tini iní-i jíin já ná kée-í ndeyu sokó núu ndosó. ²¹ Te ni ja'a-ri tiempo nuu-ña ja ná nákani iní-ña ja jika téné-ña. Ko tú kuní-ña nákani iní-ña. ²² Vína te ndo'o-ña ñn kue'e sá'a-ri. Te taká ñayivi kasáténé jíin-ña, suni kuá'a-ri tundó'o xaan núu-í, te nú tú nakani iní-i tiñu kásá'a-i. ²³ Te ka'ni-rí se'e-ña ná kúu-i. Te kunj taká tíku'ni ja máá-rí kúu I'a nándúkú víi iní ja jiní tuní jíin iní añú. Te kuá'a-ri ya'u nuu ñn ñn-ró ndasa tiñu kásá'a-ró. ²⁴ Ko nuu sáva-ga-ro

já káxiukú-ró iní ñuu Tiatira, ja tú kákandíja-ró sá'an jian, jíin já tú ní kájini-ro tú'un yí Satanás, chí súan káskúnání sáva-i sa'an-ún, nuu máá-ró ká'an-ri ja má cháa-ri inga carga siki-ro. ²⁵ Ko ja á kátin-ró, kutiin ni'in-ró ondé kivi cháa-ri. ²⁶ Te cháa kundéé cháa jándatu taká tiñu tá'ú-rí onde sandí'i-na, kua'a-ri fuerza nuu-dé ja tin-de so'o taká nación. ²⁷ Te suni nátu'un ni ni'in máá-rí fuerza nuu Táa-ri, súan tá'ú cháa-ún tiñu nuu-í jíin bastón kaa, te ka'nu-de-i nátu'un nuu tá'u kisi. ²⁸ Te kua'a-ri tiñuú xíní jáñá'an nuu-dé. ²⁹ Chaa ío so'o; ná kúni so'o-de tu'un ká'an máá Espiritu nuu tíku'ni kákandíja.

3

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Sardis

¹ Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'ni iní ñuu Sardis: Súan ká'an máá I'a ja ñáva'a usia Espiritu Dios, jíin usiá tiñuú xíní: Máá-rí jini-ri tiñu sá'a-ró, ja káka'an-i ja chakú-ro, ko a ni jí'i-ro. ² Ná náta'u núu-ro. Te nakani ni'in-ró yakú-ga ja ndúkú kúu. Chí ni jini-ri ja tiñu sá'a-ró tú ío va'a va'a nuu Dios. ³ Núsáá te ná núku'un iní-ro naún ní ni'in-ro jíin já ní jini so'o-ró. Kuandatu, te nakani iní-ro. Chí nú tú kundito-ró, te cháa-ri nátu'un ñaku'ná. Te ma kuni-ro na hora cháa-ri nuu-ro. ⁴ Ko ío yaku-ni ñayivi jíin-ró iní ñuu Sardis, ja tú ní kásachá'an-i sa'ma káñu'un-i. Te máá-i, ku'un-i sa'ma kuíjín te kaka-i jíin-rí. Chí ñayivi vá'a kákuu-i. ⁵ Chaa kundéé, súan-ni ku'un-de sa'ma kuíjín chú'un-ri-de. Te ma ndá'va-ri sí'vi-de nuu libro chakú. Te kani ndaa-ri tu'un-de nuu

Táa-ri, jín nū táká ndajá'a-yá. ⁶ Chaa ío so'o, ná kuní so'o-de tu'un ká'an máá Espíritu nuu tíku'ni kákandíja.

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Filadelfia

⁷ Te suni chaa-ró tutú nuu ndajá'a tíku'ni iní ñuu Filadelfia: Máá I'a ndoo, I'a ndaa, I'a tñn ndakaa David, I'a júña te tú ni ñn kúu nakasu, I'a jasú te tú ni ñn kúu nakuña, súan ká'an máá-yá: ⁸ Jiní-ri tiñu sá'a-ró. Vina te nuu-ro ní juña-ri ñn yuxé'é, te ma kúu kasu ni ñn ñayivi, chi vasa ñn tí'li-ni fuerza ñáva'a-ró, ko ni jandatu-ro tú'un-ri, te tú ní ské'ichi-ro rúu. ⁹ Te ñayivi káxiukú iní ve'e sinagoga Satanás, ja káka'an-i ja ñayivi judío kákuu-i, ko káxndá'ú-i chi nasuú kákuu-i, vina te chakoyo-i te jukuiñi jíti-i nuu já'a-ro sá'a-ri. Yúan-na te kuní-i ndasa kúndá'ú iní-ri róó. ¹⁰ A ni jandatu-ro tú'un ni ka'an-ri ja ná kundii ni'in-ró. Ja yúan náma-ri róó nuu túndó'o kii ní ñúyivi, ja kóto ncha-ri ñayivi káxiukú iní ñuyivi. ¹¹ A yani chaa-ri. Núsáá te kutiñ ja á tñn-ró, náva'a tú ni ñn ñayivi kuánchaa premio-ro nū-ro. ¹² Chaa kundéé, ná sá'a-ri-de natu'un ñn pilar iní ve'e i Dios máá-rí. Te ma kenda kuti-dé yata vé'e. Te chísó-rí sí'ví Dios máá-rí nuu-dé, jín sí'ví jáá máá-rí, jín sí'ví ñuu Dios máá-rí ja kúu ñuu Jerusalén jáá já kúun kii ichi ándívi ondé nuu Dios máá-rí. ¹³ Chaa ío so'o ná kúni so'o-de tu'un ká'an máá Espíritu jín tíku'ni kákandíja.

Tu'un nuu tíku'ni ñuu Laodicea

14 Te suni chaa-ró tutú nuu ndájá'a tíku'n_i in_i ñuu Laodicea: Súan ká'an máá I'a kúu Amén, I'a kúu testigo skíkuu ndaa, I'a xnáñúú-gá vásá táká ndatíñu ja ní sá'a Dios. 15 A jiní-r_i tiñu sá'a-ró, ja ná tú vijin-ró ni tú ní'ní-ró. Va'a-ga ní ío vijin-ró xí ní ío ní'ní-ró núú. 16 Ko vixin-ni-ró, tú vijin-ró ni tú ní'ní-ró. Ja yúan nátava-rí róo in_i yu'u-rí. 17 Ch_i áchí-ro: Chaa kúká kúu-r_i, te ja bueno n_i ndukúká-rí, tú naún nándi'i-r_i, áchí-ro. Te tú jiní-ro já cháa kákini, chaa ñáá, chaa ndá'ú, chaa kuáá, chaa víchí líi kúu-ró. 18 Núsáá te ká'an n_i'in-r_i jíin-ró: Nuú-rí ná kuáan-ró oro n_i nandu'a n_i sá'a ñu'un, náva'a ndukúká ndíja-ró. Te ku'un-ró sá'ma kuíjín, náva'a tuká kuka nuu-ro já víchí líi-ro. Te chu'un-ró taná nduchi-ro náva'a kuu nde'é-ró. 19 Máá-rí ká'an xaan-rí te xndó'o-r_i taká ñayivi já kúndá'ú in_i-r_i. Núsáá te kuítú in_i-ro te nakani in_i-ro. 20 Kuni so'o-ró, ch_i kándii-r_i yuxé'é te ká'an-r_i. Te nú ndé ñn ñayivi kúni so'o tu'un ká'an-r_i, te kuña-i yuxé'é, yúan-na te kivi-r_i ve'e-i, te kuxíni-r_i jíin-i, te máá-i jíin-rí. 21 Chaa kundéé, kua'a-r_i tu'un ja kúnchaa-de jíin-rí mesa nuu tá'ú-rí tiñu, nátu'un n_i kundéé máá-rí, te n_i nungoo-r_i jíin Táa-r_i mesa nuu tá'ú-yá tiñu. 22 Chaa ío so'o, ná kúni so'o-de tu'un ká'an máá Espíritu jíin tíku'n_i kákandíja. Achí-ya.

4

Ja kánakuatá'ú-i nuu I'a kánchaa mesa

1 Yúan-na, te n_i nde'é-rí, te ichi ándíví ní jin_i-r_i núña ñn yuxé'é. Te tu'un n_i ka'an núú jíin-rí, nátu'un ñn corneta, n_i ka'an tuku: Ichi yá'a kaa-ró,

te stá'an-ri nuu-ro táká tiñu koo kúkuéé-ga, áchí.
² Te máá Espíritu, ni jaka-ya rúu. Yúan te ni jini-ri
 ñn mesa, kándij andíví, te nuu mesa-ún kánchaa ñn
 I'a. ³ Te I'a kánchaa-ún, kaa-ya nátu'un kuní koo
 ñn yuu kuí ndí'í jín yúu kua'á. Te ñn tikoye'ndé
 jíkó ndúu xiin mesa-ún, kuní koo ná luu kaa yuu
 kuí kuáán. ⁴ Te xiin mesa-ún ío oko kuun mesa.
 Te ni jini-ri nuu okó kuun cháa ñá'nu káxiukú
 núu mesa-ún, káñu'un-de sa'ma kuíjín. Te xini-dé
 suni káñu'un corona oro. ⁵ Te onde nuu mesa-ún
 ndeyú. Te ká'an taja. Te ní'in. Te nuu mesa-ún
 kayú usia linterna ñu'un, ja kakuu ndí'usía Espíritu
 Dios. ⁶ Te nuu mesa-ún ío ñn nátu'un mar nátu'un
 vidrio ja ndíí ní'ni. Te ma'ñú mesa jín xín mesa
 ío kuun kíti. Te ío kua'a ndúchi-tí ichi núu-tí
 jín íchi yata-tí. ⁷ Te kíti ñn jito-ti nátu'un ñn
 ndika'a, te kíti úu, nátu'un ñn chelu. Te kíti uní,
 ñaa-ti núu cháa, te kíti kúun, nátu'un ñn yachókó
 ndéché. ⁸ Te ndikúun kíti-ún, ío iñu ndijin-tí, ná
 ñn ná ñn-ti. Te ichi iní-ti jín ñí xín-tí ío kua'a
 ndúchi-tí. Te ndúú ñúú tú kájukuiñi-ti jita-ti yáa
 yá'a: I'a ij, I'a ij, I'a ij, kúu máá Tatá Dios, I'a
 kúñá'nu xaan, I'a ni jo, I'a ío, I'a kii, áchí-ti. ⁹ Te
 hora ja kánakana jaa kíti-ún, kaka'an-ti tú'un jínú'ún,
 kánakuatá'ú-tí nuu I'a kánchaa mesa, I'a chakú ñí
 káni ñí kuiá, ¹⁰ te máá hora yúan kájukuiñi jítí
 okó kuun cháa ñá'nu-ún nuu I'a kánchaa mesa.
 Te káchiñú'ún-de-ya já chakú-ya ñí káni ñí kuiá.
 Te káchukú-de corona-de nuu mesa te kaka'an-de:
¹¹ Táta Dios máá-ná. Xáán va'a I'a kúu-ní ja nákana
 jaa-i ní, ja ká'an-i tu'un jínú'ún jín-ní, jín já

ndíso-ní taká fuerza. Chì máá-ní, nì sá'a-ní taká ndatíñu. Já kúu inì máá-ní nì sá'a-ní, te nì kuvā'a, áchí-de.

5

Tu'un tutu tñn Lélú Dios

¹ Te nì jini-ri ja I'a kánchaa mesa-ún, tñn-ya ñn tutu inì ndavá'a-ya. Te tutu-ún, yóso tú'un ichi núu jín ichi yatá. Te ndasú jín usiá sello. ² Te nì jini-ri ñn ndajá'a ní'in ja ká'an jaa-ya ñn tu'un: Ndéja vá'a kuu kuña tutu yá'a, te xndónnda sello, áchí-ya. ³ Te ni ñn ja ío andívi, ni inì ñuyívi, ni ichi chí ñu'un, tú ní kúu kuña tutu-ún, ni tú kúu nde'é núu. ⁴ Te xaan ní nde'e-ri, chí tú ní kenda ni ñn ja vá'a ja kúña tutu-ún, ni ja ká'u, ni ja ndé'é núu. ⁵ Te ñn chaa ñá'nu-ún, nì ka'an-de jín-rí: Ma nde'e-ro. Yá'a nde'é-ró, máá ndíka'a tata Judá, tata David, a nì kundéé-yá, te ja yúan kúu kuña-ya tutú-ún, te xndónnda-ya usiá sello-ún. ⁶ Te sava ma'ñú mesa jín ndíkúun kítí-ún nì jini-ri ja kándij ñn lélú má'ñú chaa ñá'nu. Te jíto-tí nátu'un ja á nì kaja'ni-í-tí. Te ío usiá ndiki-tí jín usiá nduchi-tí. Ya'á kákuu ndí'usiá Espíritu Dios ja ní tájí-yá kaja'an ní ñuyívi. ⁷ Te nì jaa-ya. Te nì ki'in-ya tutú-ún inì ndavá'a I'a kánchaa mesa. ⁸ Te ja ní ki'in-ya tutú-ún, te ndíkúun kítí jín ndí'okó kuun chaa ñá'nu, nì kajukuiñi jíti-de nuu máá Lélú. Te taká-de tñn-de ñn yaa nání arpa, jín ñn ko'o kúu ja ñu'un susia kutú, yúan kákuu tu'un kájikān ta'u ñáyivi ndóo. ⁹ Te nì kajita-de ñn yaa jáá: Xáán va'a I'a kúu-ní. Te kuu ki'in-ní tutu-ún te xndónnda-ní sello,

chi ni kaja'ni-í ní, te jín niñí-ní ni nakuaan-ní ñayívi táká tata, táká yu'u, táká ñuu, táká nación, ja ná nó'on-i nuu Dios. ¹⁰ Te ni nduu-i rey jín sutú nuu Dios, ni sá'a-ní, te tá'ú-i tiñu ini ñyívi, áchí-de kájita-de. ¹¹ Te máá-rí Juan, ni nde'é-rí, te ni jini so'o-ri káka'an kua'a ndájá'a-yá, ká'ii xiin mesa jín kíti-ún, jín cháa ñá'nu. Te ni ka'io kua'a xáan-yá, nátu'un millón ja millón. ¹² Te ni kaka'an jaa-ya: Xáan va'a I'a kuu Lélú ja ni kaja'ni-í. Ja yúan ná kundiso tiñu-ya, jín tú'un kúká, jín tú'un ndíchí, jín tú'un ndíso fuerza, te táká ñayívi, ka'an jiñú'ún-i jín-yá, te nakana jaa-i-ya, náva'a súan nduñá'nu-ya, áchí ndajá'a-yá. ¹³ Te ni jini so'o-ri ja ndívii ja ío ini andíví, jín iní ñyívi, jín chí ñyívi, jín iní mar, táká yúan ni kaka'an: Tu'un ndúñá'nu jín tú'un ndíso fuerza ná koo nuu I'a kánchaa mesa, te ná nákana jaa-yó-yá te ka'an jiñú'ún-yó jín-yá ní káni ní kuiá, áchí. ¹⁴ Te ni kaka'an ndikúun kíti-ún: Súan ná koo, áchí-ti. Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu-ún, ni kajukuiñi jítí-de nuu I'a chakú ní káni ní kuiá, te ni kachiñú'ún-de-ya.

6

Ndi'usia sello

¹ Te ni jini-ri Lélú ja ni xndón-da-ya ñn tá'an usia sello-ún. Yúan-na te ni jini so'o-ri ká'an ñn ja kuun kíti chakú-ún, nátu'un ñn taja: Ña'an te kuni-ro, áchí-ti. ² Te ni nde'é-rí. Te ni jini-ri ñn caballo kujín. Te chaa yoso-tí-ún, ni tin-de ñn ndua. Te ni ni'in-dé ñn corona xini-dé. Te ja á ni kundéé-de sava te ni kenda-de náva'a kundéé-ga-de. ³ Te ni

xndón-da-ya sello uu-ún. Yúan-na te n̄i jini so'o-ri ká'an kiti úu: Ña'an te kuni-ro, áchí-ti. ⁴ Te n̄i kenda tuku ñn caballo kuá'á. Te cháa yóso-tí-ún, ndíso tíñu-de ja kuánchaa-de paz nuu ñúyívi, náva'a ka'ni tá'an ñayívi jíná'an-i. Te suni n̄i ni'in-dé ñn machete káni. ⁵ Te nuu ní xndón-da-ya sello un̄i, te n̄i jini so'o-ri ká'an kiti un̄i: Ña'an te kuni-ro, áchí-ti. Te n̄i nde'é-rí. Te n̄i jini-ri ñn caballo túún. Te cháa yóso-tí-ún, tíñ-de ñn balanza. ⁶ Te n̄i jini so'o-ri ñn tu'un ma'ñú ndikúun kiti-ún, ká'an: ñn kilo trigo ja ñn peso, te un̄i kilo cebada ja ñn peso, ko ma stíví-ró aceite jín vino, áchí. ⁷ Te n̄i xndón-da-ya sello kuun. Te n̄i jini so'o-ri ká'an kiti kúun: Ña'an, te kuni-ro, áchí-ti. ⁸ Te n̄i nde'é-rí. Te n̄i jini-ri ñn caballo kuáán. Te ja yóso-tí-ún, nání Muerte, te infierno ndikín yata-ún, te ndíso tíñu ja ndón-da siki ñn cuarta parte ñuyívi, te kuu-i sá'a jín machete, jín tamá, jín kué'e, jín kiti xa'an ja ío in̄i ñuyívi. ⁹ Te n̄i xndón-da-ya sello u'un. Te ch̄i altar n̄i jini-ri taká añú n̄i kaji'i siki tú'un Dios jín siki tú'un n̄i kajani ndaa-i. ¹⁰ Te n̄i kakana jaa-i: Táta, I'a ñá'nu, I'a ndaa, I'a ndoo kúu-ní. Nasaa-ga kivi te sándaa-ní tíñu ñayívi káxiukú iní ñuyívi, te nani'in tá'an-ní jín-i siki niñí-ná ja ní kaja'ni-í náá, áchí-i. ¹¹ Yúan-na te n̄i ja'a-ya sá'ma kuíjín núu-í ná kú'un-i. Te n̄i ka'an-ya jín-i ja ná ndétatú núu-ga-i onde ná jínu taká tá'an-i jín ñani-i, ch̄i suni kuu yúan nátu'un n̄i kaji'i máá-i. ¹² Te n̄i xndón-da-ya sello iñu. Te n̄i jini-ri ñn ñutáan xa'an. Te ndikandii ní kutúún nátu'un sa'ma túún, te yoo n̄i nduu nátu'un

niñi. ¹³ Te tiñuú xíní ándíví, ni jungoyo-ti núu ñú'un, nátu'un júngoyo nde'e yúnu mérkexé sá'a tachí xáan. ¹⁴ Te andíví ni kuxio kua'an, nátu'un nátuu-yó tutú. Te ndivii yúku jíin isla ni kuxio nuu ká'jin. ¹⁵ Te taká rey ñuyívi, jíin cháa kakuñá'nu, jíin cháa kúká, jíin cháa capitán, jíin cháa ni'in, jíin ndívii mozo, jíin ndívii ñayívi kájika kuu ndicha-na, ni kachisa'í-i máa-i iní yaú kava jíin má'nú káva já ío yuku. ¹⁶ Te ni kaka'an-i jíin yúku jíin káva-ún: Jungava siki-rí jíná'an-ri, te ná jákusa'í-ri nuu I'a kánchaa mesa, chí máa Lélú kití iní-ya núu-ri. ¹⁷ Chí a ni jaá kivi já kití iní-ya núu-yo. Te ndé cháa kanda-ga kundii. Achí-i.

7

¹ Yuán-na te máa-rí, Juan, ni jini-ri kuun ndájá'a-yá ká'jin ndíkúun lado ñuyívi, te kájasu-ya núu kée ndíkúun tachí nuu ñú'un, náva'a tuká kee tachí núu ñú'un, ni nuu mar, ni nuu in yunu. ² Te ni jini-ri inga ndájá'a-yá ni kaa-ya vái-ya íchi núu kána ndikandii. Te tñn-ya sello Dios, I'a chakú. Te ni kana jaa-ya xiní ndíkúun ndájá'a já kándiso tíñu ja stíví-yá ñuyívi jíin mar. ³ Te ni ka'an-ga-ya: Ma stíví-ró ñuyívi, ni mar, ni taká yunu, onde ná cháa-yó tuni chaan taká mozo Dios máa-yó, áchí-ya. ⁴ Te ni jini tu'un-ri ja ío ciento uu xiko kuun mil ñayívi kánchaa tuni. Te ja ká'io tuni-ún kákuu tata taká se'e Israel. ⁵ Te uxí uu mil tata Judá, jíin uxí uu mil tata Rubén, jíin uxí uu mil tata Gad kánchaa tuni. ⁶ Te uxí uu mil tata Aser, jíin uxí uu mil tata Neftalí, jíin uxí uu mil tata Manasés kánchaa tuni. ⁷ Te uxí uu mil tata Simeón,

jín uxí uṽ mil tata Leví, jín uxí uṽ mil tata Isacar kánchaa tuni. ⁸ Te uxí uṽ mil tata Zabulón, jín uxí uṽ mil tata José, jín uxí uṽ mil tata Benjamín kánchaa tuni. ⁹ Yuán-na te ni ndé'é-rí. Te ni jini-ri kua'a xáan ñáyivi, ja ní in chaa, ma kúu ka'u-de. Taká nación, jín taká tata, jín taká ñuu, jín taká yu'u, ká'in-i nuu mesa jín núu máa Lélú. Te káñu'un-i sa'ma kuíjín, te kátin-i yuku ñuu. ¹⁰ Te ni kakana jaa-i: Dios máa-yó, ja kánchaa-ya mesa máa-yá, jín máa Lélú, kúu I'a náma yóó. ¹¹ Te taká ndajá'a ká'in xiin mesa jín xín chaa ñá'nu-ún, jín xín ndíkúun kiti, ni kajukuiñi jítí-yá nuu mesa, te ni kachiñú'ún-yá Dios. ¹² Te ni kaka'an: Amén. Ná nákana jaa-yó Dios máa-yó. Ná kúta'u-yo núu-yá. Ná ká'an jínú'ún-yó jín-yá. Xáan ndíchí-yá. Te ndíso-ya taká tiñu jín taká fuerza. Súan ná ndúñá'nu-ya ní káni ní kuiá. Amén. Achí. ¹³ Te in chaa ñá'nu-ún ni ka'an-de jín-rí: Ndé ñáyivi kákuu ja káñu'un sa'ma kuíjín yá'a, te ndéchi vái koyo-i, áchí-de. ¹⁴ Te ni ka'an-ri jín-de: Máa-ní jini, tata, áchí-ri. Te ni ka'an-de jín-rí: Ya'á kákuu ñáyivi ní kenda koyo nuu túndó'o xaan. Te ni kanakacha-i sa'ma-í, te ni kanasákiyi-i jín niñi Lélú. ¹⁵ Ja yúan ká'in-i nuu mesa nuu tá'ú Dios tiñu. Te kájatíñu-i nuu-yá ndúú ñúú-ni iní ve'e i-yá. Te I'a kánchaa mesa, koto va'a-ya-í, chi tu'ma-i-ya. ¹⁶ Te tuká kuṽ-i soko, ni tuká kuchí-i nducha, te tuká ndo'o-i ja ní ní sá'a ndikandii, ¹⁷ chi Lélú ja kánchaa ma'ñú mesa, kundito-ya-í. Te kuxnúú-yá nuu-í ki'in-ya jín-i nuu kána nducha chakú. Te Dios nakua'a-ya ndúcha núu-í jíná'an-i. Achí-de.

8

Ndi'usią corneta

¹ Te Lélú, n̄i xndón̄da-ya sello usiá. Yúan-na te n̄i kuná'ín-ni in̄i andíví nátu'un sava hora. ² Te n̄i jin̄i-ri ndí'usiá ndajá'a já ká'jin-ya núu Dios. Te n̄i kani'in-yá usiá corneta. ³ Te n̄i chaa inga ndajá'a kándá'á-yá ñn ko'ò kúu oro. Te n̄i jukuiñi-ya núu altar. Te n̄i ni'in-yá kua'a súsia kutú náva'a sáká núu-ya jíin tú'un kájikan ta'u ñáyivi ndóo nuu altar oro ja kándii nuu mesa-ya. ⁴ Te ñu'ma susia kutú-ún jíin tú'un kájikan ta'u ñáyivi ndóo, n̄i kenda in̄i nda'a ndajá'a-yá-ún, te n̄i kaa kua'an onde nuu Dios. ⁵ Yúan-na te n̄i ki'in ndajá'a-yá-ún ko'ò kúu. Te n̄i skútú-yá ñu'un altar. Te n̄i jacha-ya sikí ñúyivi. Te n̄i ka'an taja. Te n̄i ni'in. Te n̄i ndeyu. Te n̄i taan. ⁶ Te ndí'usiá ndajá'a já ní kani'in-yá usiá corneta, n̄i kasátu'a-ya máá-yá ja xndé'e-ya. ⁷ Te ndajá'a ñn, n̄i xndé'e-ya corneta-ya. Te ñíñí jíin ñú'un ja ní saka nuu jíin niñí, n̄i kuun sikí ñúyivi. Te n̄i kayu ñn tercera parte ñuyivi jíin yunu, te ndivii ichá kuí ní kayu. ⁸ Te ndajá'a úu, n̄i xndé'e-ya corneta-ya. Te ñn nátu'un yuku ká'nu ja kayú n̄i jungava kua'an nuu mar. Te ñn tercera parte mar n̄i nduu niñi. ⁹ Te n̄i kaji'i sava kiti ká'jin chíi nducha-ún ja káichaku-ti núú, te suni ñn tercera parte barco n̄i naa. ¹⁰ Te ndajá'a uní, n̄i xndé'e-ya corneta-ya. Te ichi ándíví ní jungava ñn tiñuú xíní ká'nu. Te kayú nátu'un ñn ñu'un yiti. Te n̄i jungava sikí ñn tercera parte yucha, jíin sikí sókó ndúcha. ¹¹ Te tiñuú xíní-ún, nání-ti ja uá. Te ñn tercera parte nducha ní nduu uá. Te n̄i kaji'i

kua'a ñáyiví já sikí ndúcha-ún, chi n̄ nduu uḡ-cha. ¹² Te ndajá'a kúun, n̄ xndé'e-ya corneta-ya. Te ñn tercera parte ndikandii jín yóo, jín tíñuú xíní, n̄ nda'va. Te n̄ kutúún sava-ún jíná'an. Te tuká ní túun sava ndúú jín sáva ñúú.

Sikí uní tundó'o

¹³ Te n̄ nde'é-rí. Te n̄ jini so'o-ri ká'an jaa ñn ndajá'a ndéché-yá ñn sava andíví: Naka ndá'ú kuu ñayiví káxiukú iní ñuyiví, chi a yani koo yaku-ga corneta ja xndé'e un̄-ga ndajá'a-yá, áchí-ya.

9

¹ Te ndajá'a ú'un, n̄ xndé'e-ya corneta-ya. Te n̄ jini-ri ñn tíñuú xíní já ní jungava ichi andíví onde sikí ñúyiví. Te n̄ ni'in-yá ndakáa tunchi kúnú xáan. ² Te n̄ juña-ya tunchi. Te n̄ kaa ñu'ma tunchi-ún nátu'un ñu'ma ñn jinú ká'nu. Te n̄ kuñaa núu ndikandii ní sá'a ñu'ma tunchi-ún. ³ Te chi ñu'ma-ún n̄ kenda koyo ndikuá'yú ní jicha-ti iní ñuyiví. Te n̄ kani'in-tí fuerza, nátu'un kúrsiuku ñuyiví. ⁴ Te n̄ ta'u tíñu nuu-tí ja má stíví-tí icha nuu ñú'un, ni yukú kuí, ni ñn yunu, chi máni ñayiví já tú ncháa tunj Dios chaan-í. ⁵ Te n̄ ni'in-tí tu'un ja má ká'ni-tí, chi ná xndó'o-ti-í u'un yoo. Te n̄ kando'o-i nátu'un sá'a ñn kúrsiuku nú n̄ stují-ti yóo. ⁶ Te kivi-ún, ndúkú táka ñayiví modo kuu-i, ko ma ní'in-í. Te vasa kákuñi-i kuu-i, ko ma kúu kuu-i. ⁷ Te ndikuá'yú-ún kuní koo-ti nátu'un caballo ja ká'io tu'a kuatá'an. Te xini-tí ñú'un nátu'un corona oro, te ñaa-ti núu cháa. ⁸ Te ío ixi-tí nátu'un ixi xini ñásíí. Te ío nu'un-ti nátu'un nu'un ndika'a. ⁹ Te

kaa kúu soo-tí nátu'un ñú'un chaa kájatá'an. Te ní'in ndijin-tí, nátu'un káni'in carreta jíin caballo nuu kájinu kua'a-tí ja kíkuaatá'an-ti. ¹⁰ Te ío su'ma-tí ja ná kuní koo su'ma kúrsiuku. Te nuu sú'ma-tí ío ñn iñu kuáñú. Te kándiso tíñu-ti ja ú'un yoo xndó'o-ti táká ñayivi. ¹¹ Te iní tunchi-ún ío ñn ndajá'a kúu rey ja tá'ú tíñu nuu-tí. Te ndajá'a-ún nuu yú'u hebreo nání Abadón, te nuu griego nání Apolión. ¹² Te tundó'o ñn-ún, ni ja'a kua'an. Ko chaa ná'in úu-ga tundó'o. ¹³ Te ndajá'a iñú, ni xndé'e-ya corneta-ya. Te ni jini so'o-ri ñn tu'un ni kenda onde ndíkúun punta altar oro ja kándij nuu Dios. ¹⁴ Te ni ka'an jíin ndajá'a tñn corneta iñu: Ndají ndíkúun ndajá'a káinu'ni iní yucha ká'nu Eufrates, áchí. ¹⁵ Te ni kandaji ndíkúun ndajá'a. Te ká'io tu'a-ya, chi a ni jaá máá hora jíin kivi jíin yoo jíin kuiá, náva'a ka'ni-yá sava ñayivi. ¹⁶ Te ni jini so'o-ri ja ío uu ciento millón soldado káyoso caballo. ¹⁷ Te súan ni jini-ri caballo nátu'un jíin jáni. Te chaa káyoso-tí-ún, káñu'un-de su'nu nátu'un jito ñu'un, jíin yúu kuaán, jíin azufre. Te xini caballo-ún kándaa nátu'un xini ndíka'a, te yu'u-tí ni kenda koyo ñu'un, jíin ñú'ma, jíin azufre. ¹⁸ Te jíin uní kue'e yá'a ni kaji'i ñn tercera parte ñayivi. Súan ni sá'a ñu'un, jíin ñú'ma, jíin azufre, ja ní kenda yu'u-tí. ¹⁹ Te fuerza caballo-ún kánde iní yu'u-tí, jíin núu sú'ma-tí. Te su'ma-tí-ún kándaa nátu'un koo, te ká'io xini, te jíin yúán stují-tí-i. ²⁰ Ko sava-ga ñayivi ja tú ní kaji'i jíin kué'e yá'a, tú ní kánakani iní-i tíñu kásá'a-i, ni tú ní kásiá-i ja káchiñú'ún-i

tachí ḱini j́ín ndosó oro, plata, kaa, yuu, yunu, vasa tú ndé'é, ni tú j́ini so'o, ni tú jíka. ²¹ Ni tú ní kánakani iní-i ja kája'ni-í ndíyi, ni ja kásá'a-i tiñu ñavá'a, ni ja tiní iní-i, ni ja kásákuí'ná-i.

10

Tutu lúli

¹ Te ni jini-ri inga ndajá'a ní'in, ni kuun-ya íchi ándíví, yísúkun-yá viko nu'ún. Te in tikoye'ndé káxnée xini-yá. Te nuu-yá kaa nátu'un ndikandii, te sí'in-ya nátu'un pilar ñu'un. ² Te núña in tutu t́in-ya iní nda'a-yá. Te ni jani-ya já'a vá'a-ya núu mar. Te ja'a vésé-yá nuu ñú'un. ³ Te ni kana jaa-ya nátu'un nuu ndé'e in ndika'a. Te nuu ní kana jaa-ya, te ni kaka'an ndí'usiá taja. ⁴ Te nuu ní kaka'an ndí'usiá taja, te chaa-ri tutu núu, ko ichi ándíví ní jini so'o-ri in tu'un ni ka'an jíin-rí: Kasu va'a taká tu'un ni kaka'an ndí'usiá taja-ún, te ma cháa-ró, áchí. ⁵ Te ndajá'a já ní jini-ri kándii nuu mar jíin núu ñú'un, ni ndukani-ya ndává'a-ya íchi ándíví. ⁶ Te jíin sí'ví I'a chakú ní káni ní kúí, I'a ni sá'a ándíví jíin taká ja ío iní, jíin ñúyívi jíin taká ja ío iní, jíin mar jíin taká ja ío chíi, jíin sí'ví máa-yá, ni ka'an téyí-yá ja má kúkuée-ga kivi. ⁷ Ko kivi já ká'an ndajá'a usiá, nú ná xndé'e-ya corneta, yúan-na te skíkuu tu'un sa'í Dios nátu'un ni kastu'ún-yá nuu mozo-ya, chaa ni kajani tu'un-ya. ⁸ Te tu'un ni jini so'o-ri ichi ándíví, ni ka'an tuku jíin-rí: Kuá'an, te ki'in-ró tutu núña iní nda'a ndajá'a-yá ja kándii nuu mar jíin núu

ñú'un, áchí. ⁹ Te n̄i ja'an-r̄i nuu ndájá'a-yá-ún, te n̄i ka'an-r̄i jín-yá ja ná kuá'a-yá tutú-ún nuu-rí. Te n̄i ka'an-yá jín-rí: Ki'in te kee-ro, te ku'ua ch̄i-ró sá'a, ko yu'u-ro, ch̄i kuvixi nátu'un sá'a nduxi, áchí-yá. ¹⁰ Te n̄i ki'in-r̄i tutu in̄i nda'a ndájá'a-yá. Te n̄i yee-rí. Te n̄i kuvixi in̄i yu'u-rí nátu'un sá'a nduxi, ko nuu ní kókó-rí, te n̄i ku'ua ch̄i-r̄i n̄i sá'a. ¹¹ Te n̄i ka'an-yá jín-rí: Jínu ñú'ún já ingá jínu kani-ró tú'un nuu kuá'a ñúu, jín núu kuá'a ñáyivi, jín núu kuá'a yú'u, jín núu kuá'a rey, áchí-yá.

11

Ndi'uu testigo-ya

¹ Te n̄i ni'in-rí ñn nuñí nátu'un káa ñn vara. Te n̄i kach̄i jín-rí: Ndukuiñi, te ch̄ikuá'a-ro vé'e īi Dios, jín altar, jín táka ja káchiñú'ún-i-yá yúan. ² Ko skéndoo-ró ndú'a yata vé'e īi, ma ch̄ikuá'a-ro. Ch̄i a n̄i ja'a-yá núu ñáyivi s̄in nación, te uu xiko uu yoq kuañú-i siki ñúu īi. ³ Te kuá'a-r̄i tu'un nuu ndí'úu testigo-r̄i ja káni-de tu'un ja mil uu ciento un̄i xiko kivi, te ku'un-de sa'ma costal. ⁴ Chaa yá'a kákuu uu yunu olivo jín úu candelero ja ká'in nuu Dios, I'a xín ñúyivi. ⁵ Te nú ndé ñn kuní sá'a ndiva'a jín-de, te kenda ñu'un yu'u-dé, te naa īi já kájito u'u tá'an jín-de. Te nú ndé ñn kuní sá'a ndiva'a jín-de, te níni kúu súan. ⁶ Chaa yá'a kuu kasu-de andívi náva'a ma kúun-ga sau ní kivi káni-de tu'un. Te suni kándiso tínu-de ja táka nducha nduu niñi sá'a-de. Te kuu stívi-de ñuyivi jín táka kue'e, nasaa jínu kákuu in̄i máa-de. ⁷ Te onde nú n̄i jinu n̄i jani ndaa-de tu'un, yúan-na

te nana kiti kánde*e* in*i* tunchi-ún. Te ndonda-t*i* siki-dé. Te kuatá'an-t*i* jíin-de. Te kundéé-t*i* jíin-de te ka'ni-t*i*-de. ⁸ Te ndiyi-ún kundaa-i in*i* nuyá'u ñuu ká'nu-ún, ja skúnání yátá-yó ñúu Sodoma jíin ñúu Egipto, te ñuu-ún, n*i* jí'i Jito'o-yo jiká cruz. ⁹ Te ñayivi táká tata, taká ñuu, taká yu'u, taká nación, nde'é ndí-i ja káva ndiyi-ún un*i* kiv*i* yósáva. Te ma kuá'a-i tu'un yuji-de. ¹⁰ Te ñayivi káxiukú in*i* ñuyívi, kusii in*i*-i kun*i*-i-de. Te sá'a-i in viko. Te kua'a-i regalo nuu tá'an-i. Chi uu chaa n*i* kajani tu'un Dios xaan ní xndó'o-de ñayivi káxiukú in*i* ñuyívi. ¹¹ Te onde nuu ní jinu un*i* kiv*i* yósáva, te Dios, n*i* nachu'un táchí-yá-de, te n*i* nachaku tuku-de. Te n*i* kandukoo-de. Te n*i* kayu'ú xaan ñayivi ní kajini nuu-dé. ¹² Yúan-na te ichi andívi ní kajini so'o-de in tu'un jaa ja ní ka'an jíin-de: Kaa kikoyo-ró ichi yá'a, áchí. Te ñayivi, ja kájito u'u-i-de, n*i* kajini-i ja ní kakoyo-de kaja'an-de andívi jíin má'ñú vikó. ¹³ Te máá hora-ún n*i* taan xaan. Te sava ñuu-ún n*i* jungoyo. Te jíin ñútáan n*i* kají'i usia mil ñayivi. Te sava-ga-i n*i* kayu'ú-i. Te n*i* kanakana jaa-i Dios andívi. ¹⁴ Te tundó'o uu, a n*i* ja'a kua'an. Te a yani kii tundó'o un*i*.

Corneta sandí'í-na

¹⁵ Te ndajá'a usiá, n*i* xndé'e-ya corneta-ya. Te n*i* io tu'un jaa in*i* andívi ní kaka'an: Taká ñuu in*i* ñuyívi, a n*i* nduu ñuu máá Tatá-yo Dios jíin Cristo-ya, te tá'ú-yá tiñu ní káni ní kúia, áchí. ¹⁶ Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu ja káxiukú mesa-de nuu Dios, n*i* kajukuiñi jíití-de. Te n*i* kachiñú'ún-de Dios:

17 T́at́a Dios, I'a t́in taḱa poder. A ío-ní vina, te nḡ io-ní śaá, te koo-ní. Te ná kúta'u-ná nuu-ní ja ní kejá'á-ní tá'ú-ní tiñu nuu-í jíin fuerza nḡ'in máa-ní. 18 Nḡ kandonda vaa taḱa ñayivi, kákiti inḡ-i. Ko nḡ kitḡ inḡ máa-ní, te nḡ jaa kivi já kúnda tiñu taḱa ndiyi, jíin já kuá'a-ní ja kúta'u mozo-ní, chaá nḡ kajani tu'un-ní, jíin núu ñayivi ndóo, jíin núu ñayivi kájandatḡ nuu-ní, kúu nuu ñayivi lúli te kúu nuu ñayivi ñá'nu, te xnáa-ní ñayivi kástivi ñúyivi, áchí-de. 19 Yúan-na te nḡ nuña ve'e ij Dios onde andívi. Te nḡ jini-ri janḡ já ñú'un tutu contrato inḡ, te ndeyú, te ká'an taja, te táan, te xaan kúun ñíñí.

12

Tu'un ña'an jíin kóo

1 Te ichi ándívi ní kenda ñn tunḡ ñá'nu. ñn ñasíí ñú'un-ña ndíkandii nátu'un sa'ma, te yúxndíi ja'a-ña sikḡ yóo, te xinḡ-ña ñú'un ñn corona ja uxí uu tiñuú xíní. 2 Te ñú'un se'e-ña. Te nḡ nde'e kó'ó-ña já já'ncha kaku se'e-ña, jatú-ña já skáku-ña-í. 3 Te nḡ kenda inga tunḡ ichi ándívi. Te nḡ jini-ri ñn koḡ kua'á ká'nu. Te ío usia xinḡ-tí jíin uxí ndiki-tí. Te ndí'usiá xinḡ-tí ñú'un corona. 4 Te jíin sú'ma-tí nḡ stáa-tḡ ñn tercera parte tiñuú xíní ní kajungoyo inḡ ñuyivi. Te koḡ ká'nu-ún, nḡ jukuiñi-tḡ núu ñá'an skáku se'e-ún, náva'a kókó-tí se'e-ña nú ná kaku-i. 5 Te nḡ skáku-ña ñn se'e yíi ja tá'ú-i tiñu nuu ndívii nación jíin bastón kaa. Te se'e yíi-ña-ún nḡ ndaa-i kua'an-i nuu kánchaá Dios mesa-ya ní sá'a-ya. 6 Te nḡ jinu ñasíí-ún kua'an-ña núu ñú'un té'é, nuu ío ñn lugar nḡ sátu'a Dios. Yúan kunchaa-ña ñn mil

uu ciento un_i xiko k_iv_i, kundito-ya-ñá. ⁷ Te n_i io guerra in_i andíví. Miguel jíin ndájá'a-yá, n_i kajatá'an-i sik_i kóo, te koo-ún jíin ndájá'a máa-tí n_i kajatá'an-t_i jíin-yá. ⁸ Te tú ní kákundéé-tí, ni tuká ní ní'in-tí lugar kuxiukú-tí in_i andíví. ⁹ Te n_i kiñi'in-ya kóo ká'nu-ún kua'an-t_i. Koo onde aná'an kúu-t_i, ja nání-tí kui'ná jíin Satanás, ja xndá'ú-t_i ndívii ñáyívi. N_i súngava-ya-tí kua'an-t_i sik_i ñúyívi, te suni n_i súngoyo-ya táká ndájá'a-tí jíin-tí. ¹⁰ Te n_i jini so'o-ri in tu'un jaa in_i andíví ní ka'an: Vina te Dios, náma-ya yóo. Te jíin poder tá'ú-yá tiñu in_i ñuu-ya. Te Cristo-ya, ndíso tíñu-ya. Ch_i a n_i kini'in-ya máa já sátú'ún sik_i táká ñani-yo kuá'an, ja ndúú ñúú-ni jikán kuachi sik_i-dé nuu Dios máa-yó. ¹¹ Te jíin niñi Lélú-ún n_i kákundéé-de jíin-tí, jíin tú'un n_i kajani ndaa-de, ch_i tú ní kúndá'ú in_i-de máa-de vasa ná kúu-de. ¹² Ja yúan ná kóo si_i iní-ro, róo andíví jíin táká ja káxiukú jián. Ko naka ndá'ú kuu róo ja káxiukú iní ñuyívi jíin mar. Ch_i n_i kuun kui'ná kujaa nuu-ro, te kití xaan iní, ch_i jiní ja yakú-ni k_iv_i kúkuu. ¹³ Te nuu ní jin_i koo-ún ja ní súngava-ya-tí sik_i ñúyívi, te n_i chindik_in-t_i ñá'an ní skáku se'e yí-ún. ¹⁴ Te n_i ni'in-ñá uu ndijin ná'nu yachókó, náva'a ndéché-ña káku-ña núu kóo-ún, te ki'in-ña onde nuu ñú'un té'é, nuu kúnchaa-ña in tiempo, jíin yakú-ga tiempo yósava. ¹⁵ Te in_i yu'u kóo-ún n_i jicha nducha nátu'un yucha, kua'an yata ñá'an-ún, náva'a tene-ña sá'a-cha. ¹⁶ Ko ñu'un, n_i chindéé ní chituu ña'an-ún. Ch_i ñu'un-ún n_i ndiká yu'u, te n_i ji'i-ni yucha ja ní kana in_i yu'u kóo-ún. ¹⁷ Yúan-na te n_i kití xaan iní koo-ún sik_i ñá'an-ún.

Te ni kee-ti kuákuatá'an-ti jín sáva-ga se'e-ña já káskíkuu-i tíñu tá'ú Dios, jín já kájani ndaá-i tu'un Jesucristo.

13

Uu kiti xáan

¹ Te ni kandij-ri nuu ñítí yú'u mar. Te ni jini-ri ja chíi mar ni kenda in kiti já íó usia xini-tí jín uxí ndiki-tí. Te ndiki-tí ñú'un uxi corona. Te xini-tí yóso in sí'ví tú'un ñáá. ² Te kiti ní jini-ri-ún káa-ti nátu'un in kuiñi, te ja'a-tí nátu'un ja'a yí'i, te yu'u-tí nátu'un yu'u ndíka'a. Te nuu-tí, ni ja'a ko ká'nu-ún poder máá, jín mesa máá, jín tíñu ñá'nu ndíso. ³ Te ni jini-ri ja ní tujj in xini-tí nátu'un a yani kuu-ti jín. Ko nuu ní tujj xáan-ún ni nduva'a. Te ni kanaa iní ndivii ñáyivi ní kajini-i, te ni kajindikin-i yata kíti-ún. ⁴ Te ni kachiñú'ún-i ko ká'nu-ún, chi ni ja'a-ti poder-ti núu kíti-ún. Te suni ni kachiñú'ún-i kiti-ún te ni kaka'an-i: Ndéja kétá'an jín kíti yá'a, te ndéja kánda kuatá'an jín-tí, áchí-i. ⁵ Te ni ni'in-ti tu'un ja ká'an-ti tú'un téyíi jín tú'un ndiva'a. Te ni ni'in tíñu-ti já tá'ú tíñu-ti úu xiko uu yoo. ⁶ Te ni ndika-ti yú'u-tí. Te ni ka'an ndiva'a-ti sikí Dios. Te ni kaji-ti sí'ví-yá, jín vé'e-ya, jín ja káxiukú iní andíví. ⁷ Te suni ni ni'in-ti tu'un ja kuatá'an-ti jín ñáyivi ndóo, te kundéé-tí. Te suni ni ni'in tíñu-ti já ndóna-ti sikí táká tata, jín táká ñuu, jín táká yu'u, jín táká nación. ⁸ Te táká ñáyivi káxiukú iní ñuyívi, chiñú'ún-i-ti, yuán kúu ñáyivi já tú káyoso sí'ví-i nuu tutú chakú máá Lélú, I'a ni ji'i. Te onde

té jukuiñi-ga ñuyivi káyoso-í. ⁹ Chaa ío so'o, ná kúni so'o-de. ¹⁰ Nú ndé chaa kasu-de tá'an-de, suni nandasu máa-de. Te nú ndé chaa ka'ni ndíyi jín yuchí, suni jín yuchí kuu máa-de. Jín tú'un yá'a níni ná kuíni ñ'in ñayivi ndóo, te ná kándíja va'a-i. ¹¹ Yúan-na te ñi jini-ri nuu ingá kiti já ní kana-ti chí ñu'un. Te ío uu ndiki-tí nátu'un ndiki lélú, te ká'an-ti nátu'un ñn koo ká'nu. ¹² Te nuu kiti ñn, suni ñn núu-ni ñi ndiso tíñu-ti. Te sá'a-ti já táka ñayivi káxiukú iní ñuyivi, ná chíñú'un-i kiti xnáñúu, kiti ní nduva'a nuu ní tuji xáan-ti-ún. ¹³ Suni sá'a-ti tñi tuni ñá'nu. Te ñi kajini ñayivi já ní skúun-ti ñú'un ichi ándívi ní chaa nuu ñú'un. ¹⁴ Te xndá'ú-ti táka ñayivi káxiukú iní ñuyivi, jín tuni ja sá'a-ti núu ingá kiti-ún. Te tá'ú-ti tíñu nuu táka ñayivi káxiukú iní ñuyivi, ja ná sá'a-i ndoso kiti ní tuji jín yuchí te ñi nachaku. ¹⁵ Te suni ñi ja'a-ya tú'un ja chú'un-ti tachí iní ndoso kiti, náva'a kuu ka'an ndoso-ún, te ka'ni-ti taká ñayivi já tú kákuni-i chíñú'un ndosó kiti. ¹⁶ Te taká ñayivi, ja lúlí jín já ñá'nu, ja kúká jín já ndá'ú, mozo jín já kájika ndicha-na, ná koso ñn-ni tuni ndavá'a-i xí cháan-í, sá'a-ti. ¹⁷ Te ni ñn ñayivi, ma kúu kuaan-i, ni ma kúu xikó-i nú tú ncháa tuni-ún-i, ja kúu sí'ví kiti-ún xí número sí'ví-ti. ¹⁸ Yá'a ío tu'un ndíchí. Ja júku'un iní, ná ká'u-i número kiti-ún, chí número ñn chaa kúu. Te número kiti-ún kúu ññu ciento uní xiko ññu.

14

Máa Lélú Dios jín ñáyivi ní nakuaan-ya

1 Te ni nde'é-rí, te ni jini-rí kándij máá Lélú xini yúku Sion. Te ío ciento uu xiko kuun mil ñayívi ká'jin jín-yá. Te chaan-í ncháá sí'ví Táa-yá. 2 Te ichi ándíví ní jini so'o-rí ni ka'án ñn tu'un nátu'un ní'ñ nducha kuá'a, xí nátu'un ká'án taja ní'in. Te ni jini so'o-rí ndusu yaá nání arpa ja káchaa cháa. 3 Te kájita-de ñn yaá jáá núu mesa tá'ú-yá tiñu, jín núu ndíkúun kíti, jín núu cháa ñá'nu. Te tú ni ñn-i kuu kutu'a-i yaá-ún, chí máni máá ciento uu xiko kuun mil cháa ni nakuaan-ya iní ñuyívi. 4 Cháa yá'a kákuu ja tú ní kásáchá'án-de máá-de jín ñásíí. Chí cháa jáá cháa kútu kákuu-de. Cháa yá'a káindikín-de yata máá Lélú, nú ndéni ni kuu iní-ya kí'in-ya. Te ma'ñú sáva-ga-i ni nakuaan-ya cháa yá'a jíná'an-de, nátu'un se'e núu kákuu-de nuu Dios jín núu máá Lélú. 5 Te yu'u-dé tú ní kenda tu'un tú'ún, chí cháa tú káchá'án kákuu-de nuu Dios.

Tundó'o kivi kú juicio

6 Te ni jini-rí inga ndajá'a já ndéché-yá sava ma'ñú ándíví. Te ndíso-ya tú'un va'a ja má náa kúti. Te kani-ya tú'un-ún nuu táká ñayívi kaxiukú iní ñuyívi, nuu táká nación, jín núu táká tata, jín núu táká yu'u, jín núu táká ñayívi. 7 Te ni ka'án jaa-ya: Kuandatu nuu Dios, te nakana jaa-ró-yá. Chí hora ja sándaa-yá, a ni kuyani cháa. Te ná chíñú'ún-ró I'a ni sá'a ándíví, jín ñúyívi, jín mar, jín táká sókó ndúcha. Achí-ya. 8 Yúan-na te ni cháa inga ndajá'a, te ni ka'án-ya: Ní naa ná'in Babilonia, ñuu ká'nu, chí nátu'un ni ja'a vino ja tiní xaan iní ni kaji'i táká nación. 9 Te ndajá'a uní, ni ndikín-ya úu-ga. Te ni ka'án jaa-ya: Nú ndé ñayívi chíñú'ún

kíti-ún jín ndosó-ti, xí kúnchaa tuni-ti cháan-í, xí iní nda'a-í, ¹⁰ te jín in tu'un yátá kúu ja ñáyivi-ún ko'o-i vino ja kití iní Dios, ja ní jati-ya iní ko'o kití iní-ya. Te kayu-i jín ñú'un, jín azufre, kuni jín núu taká ndajá'a ndóo, jín máa Lélú. ¹¹ Te ñu'ma ja ká kayu-i-ún, kana ní káni ní kuiá. Te ñáyivi káchiñú'ún kíti-ún jín ndosó-ti, jín ñáyivi kí'in tuni sí'ví-ti-ún, ma ndétatú kuti-í ndúu ñúu. ¹² Jín tú'un yá'a níni ná kuiñi n'in ñáyivi ndóo, ja ká jandatu-i tiñu ni tá'ú Dios, te ká kandja-i nuu Jesús. ¹³ Te ni jini so'o-ri in tu'un ja ní ka'an jín-rí ichi ándiví. Chaa tu'un yá'a: Xáan ndatu taká ndiyi ja kúu iní nda'a máa Tatá Dios onde vina te ní-gá kua'an-yo. Jandaa, chi ndetatú-i ja ní kasátiñu-i. Te tiñu-i-ún kí'in-ni jín-i, áchi Espíritu. ¹⁴ Te ni nde'é-rí. Te ni jini-ri in viko kujín. Te nuu vikó-ún kánchaa in I'a ja á kuni koo máa Sé'e chaa. Te ñú'un in corona oro xini-yá. Te tin-ya in jóso. ¹⁵ Te ni kenda inga ndajá'a-yá iní ve'e i, te kána jaa-ya xini I'a kánchaa nuu vikó: Kachi'i-ni jóso-ní, te ka'nu-ní. A ni jaa hora ka'nu-ní, chi ja kaa nuu ñú'un, a ni kuaan, áchi-ya. ¹⁶ Te I'a kánchaa nuu vikó, ni kachi'i-ni-ya jóso-ya iní ñuyivi. Te ni ndi'i ja kaa nuu ñú'un ni ta'nu. ¹⁷ Te ni kenda tuku inga ndajá'a-yá iní ve'e i ja kánchaa iní andiví. Te suni kándá'a-yá in jóso xaan. ¹⁸ Te ni kenda inga ndajá'a-yá nuu altar. Te ndiso tíñu-ya sikí ñú'un. Te ni kana jaa-ya xini ndajá'a tin jóso xaan: Kachi'i jóso xaan-ro, te nastútú-ró tikukú uva kaa nuu ñú'un, chi a ni kajichi, áchi-ya. ¹⁹ Te ndajá'a-ún, ni kachi'i-ya jóso

xaan-ún iní ñuyívi. Te nī nastútú-yá tikukú káa nuu ñú'un. Te nī chúkú-yá tikukú-ún nuu taxín uva. Yuán kúu ñn tu'un yátá ndasa kití iní Dios. ²⁰ Te nī taxín uva-ún ichi yátá ñúu. Te iní nuu taxín-ún nī jika ñn yucha niñi ní jaa onde nuu ñú'un freno yu'u caballo. Te nī jika nátu'un uní ciento kilómetro.

15

Usia kue'e sandí'í-na

¹ Yuan-na te nī naa iní-ri nī nde'é-rí inga tuni ñá'nu ichi ándívi, kúu usia ndajá'a-yá kándiso usia kue'e sandí'í-na. Chí nú nī jinu kue'e yá'a, te ma kití-ga iní Dios. ² Te suni nī jini-ri ñn nátu'un mar nátu'un vidrio ja ní saka nuu jín ñú'un. Te ñayívi ní kakundéé jín kítí-ún, jín ndosó-ti, jín tuní-ti, jín número sí'ví-tí, ká'jin-i yu'u mar vidrio-ún. Te kátin-i yaa nán arpa Dios. ³ Te kájita-i yaa Moisés mozo Dios, jín yaa máá Lélú. Tiñu ñá'nu jín tíñu luu sá'a-ní, Táta Dios. Máá-ní tñn taká poder. Ichi ndáa ichi ndóo kakuu ichi-ní. Te máá-ní kúu rey taká ñayívi ndóo. ⁴ Ndéja tú yú'ú ní te tú nákana jaa sí'ví-ní núsáa Táta. Chí máá ñn ní kúu I'a ii. Taká nación, chaa-i te chiñú'un-i ní, chí nī ndenda ndijin modo sánda-ní. Achí-i. ⁵ Yuán-na te nī nde'é-rí. Te ichi ándívi ní jini-ri ja núña cuarto ii xaán ichi iní ve'e ii, máá nú kenda tu'un ndaa. ⁶ Te iní ve'e ii yúan, nī kenda usia ndajá'a kándiso-ya usiá kue'e xaán, te kañu'un-ya sá'ma kuíjin kiyí, jín sanchi oro káinu'ní jika-yá. ⁷ Te ñn ja kúun kítí nī ja'a-ti usiá ko'o oro nuu ndí'usiá ndajá'a. Te

ko'ò-ún ñú'un chítú nátú'un jíín tú'un kití iní Dios, I'a chakú ní káni ní kúí. ⁸ Te nì ndii nchá Dios jíín fuerza-ya. Te ñu'ma-ún, nì chítú ndí iní ve'e ij. Te tú ní kúu kivi ni ññ ñayivi iní ve'e ij-ún, chí onde ná ndí'i usia kue'e ja kándiso ndí'usíá ndajá'a-ya.

16

Usia ko'ò ñú'un tú'un kití iní Dios

¹ Te iní ve'e ij-ún nì kenda ññ tú'un jaa, nì jini so'o-ri nì ka'an jíín ndí'usíá ndajá'a-ya: Kuángoyo, te kacha nuu-ró ndí'usíá ko'ò já káñu'un tú'un kití iní Dios ná júngoyo sikí ñúyivi, áchí. ² Te kua'an ndajá'a ññ, te nì koyo-ya kó'ò-ya sikí ñúyivi. Te ñayivi já ncháá tuni kiti xaan-ún nuu, jíín já kachiñú'ún ndosó-ti, nì kata'an-i ññ kue'e iní xaan. ³ Te ndajá'a uu, nì koyo-ya kó'ò-ya nuu mar. Te nì nduu-cha nátú'un niñi ndíyi. Te taká kiti káyí'i chíi mar, nì kaji'i-ti. ⁴ Te ndajá'a uní, nì koyo-ya kó'ò-ya sikí yúcha, jíín sikí taká sókó ndúcha, te nì nduu-ni niñi. ⁵ Te nì jini so'o-ri nì ka'an ndajá'a ndúcha-ún: Táta, I'a ij kúu-ní, I'a ío vina, I'a nì jo sáa. Te I'a ndaa kúu-ní, chí nì sánda ndaa-ní taká tiñu yá'a, ⁶ chí ñayivi yá'a, nì kajacha-i niñi cháa ndoo, jíín niñi cháa kájani tú'un-ní, te vina já'a-ní niñi ná kó'o-i. Te súan ná náko'o-i. Achí-ya. ⁷ Te nì jini so'o-ri nì ka'an inga tú'un onde altar. Jandaa, Táta Dios, máa-ní tñ taká fuerza, máa-ní sánda ndaa-ní, sánda ndija-ní taká tiñu. ⁸ Te ndajá'a kúun, nì koyo-ya kó'ò-ya sikí ndíkandii. Te nì ni'in tiñu ndíkandii-ún ja jíín ñú'un te ka'mu taká ñayivi. ⁹ Te taká ñayivi, vasa súan nì kakayu-i ja ní'ni xaan,

ko tú ní kánakani iní-i, ni tú ní kánakana jaa-i Dios, chí sasua nì kaka'an ndiva'a-i sikì-yá ja ní ja'a-ya kué'e yá'a sikì-í. ¹⁰ Te ndajá'a ú'un, nì koyo-ya kó'o-ya nuu mesa nuu tá'ú tíñu kitì xáan-ún, te nuu tá'ú-tí tíñu nì kuña. Te taká ñayivi, nì kanakaji yí'í-i yáa-í ja kájatú-i. ¹¹ Te nì kaka'an ndiva'a-i sikì Dios andíví, ja kájatú-i jíin ja káta'an-i kue'e, ko na tú ní kánakani iní-i tíñu nì kasá'a-i. ¹² Te ndajá'a iñú, nì koyo-ya kó'o-ya sikì yúcha ká'nu Eufrates. Te nì ichi yucha-ún, nává'a koo tu'a ichi kíkoyo rey, ichi núu kána ndikandii. ¹³ Te nì jini-ri ja iní yu'u kóo ká'nu, jíin yú'u kitì xáan, jíin yú'u cháa jáni tu'un tú'ún, nì kenda unì tachì kíni nátu'un sa'va. ¹⁴ Chí tachì kíni kákuu, te kasá'a tunì. Te kenda nuu taká rey ñuyívi, te stútú-ni-de ja kóo guerra kivi ká'nu máa Dios, I'a tñn taká poder. ¹⁵ Kuni so'o chí ncha-ri nátu'un ñakuí'ná. Xáan ndatu koo ñayivi ndíto, jíin ja ndíto-i sa'ma-í, nává'a tú kaka víchí lí-í, te tú kuka nuu-í nuu sáva-ga-i, áchí-ya. ¹⁶ Te nì kasá'a tachì kíni ja ní kakutútú-de ñn ndu'a ja núu yú'u hebreo nání Armagedón. ¹⁷ Te ndajá'a usiá, nì koyo-ya kó'o-ya ichi núu tachí. Te iní ve'e ii andíví jíin núu mesa tá'ú-yá tíñu nì kenda ñn tu'un nì ka'an jaa: A nì kuu, áchí. ¹⁸ Yúan-na te nì ndeyu. Te nì nì'in. Te nì ka'an taja. Te nì taan xaan ñú'un ja ná té koo-ga onde kivi ní tuu nuu cháa iní ñuyívi. ¹⁹ Te ñuu ká'nu-ún nì ndata sáva unì pedazo. Te nì ndua taká ñuu iní taká nación. Te nì nuku'un iní Dios ñuu ká'nu Babilonia ja kuá'a-ya kó'o ja ñú'un tu'un kitì xaan iní-ya ná kó'o ndí'i-i. ²⁰ Te taká isla nì kajinu kája'an. Te taká yuku, tuká ndijin ín. ²¹ Te ichi

ándíví ní jungoyo ñíñí ná'nu nátu'un uṽ xiko kilo ná ñn ná ñn. Te taká ñáyívi, ñi kaka'an ndíva'a-i sikí Dios ja sikí túndó'o ñíñí-ún, chí ñn túndó'o xaan ní kuu.

17

Kívi xnáa-yá ñuu Babilonia

¹ Yúan-na te ñi chaá ñn ja usiá ndajá'a-yá ja ní kándá'á usiá ko'o. Te ñi ka'an-ya: Ña'an te ná stá'an-ri nuu-ro ndasa kundaá tiñu sikí ñá'an kuáxán ja kánchaá-ña núu ndúcha kuá'a, ² chí taká rey ñuyívi ñi kasáténé-de jíin ñá'an-ún. Te taká ja káxiukú iní ñuyívi ñi kanajini jíin tú'un kuáxán máa-ña, áchí-ya. ³ Te jíin Espíritu ñi jaka-ya rúu ñi ja'an-ri onde nuu ñú'un té'é. Te ñi jini-ri ñn ña'an yóso-ña ñn kiti kuá'á. Te kiti-ún, ndíso-ti kuá'a sí'ví tú'un ndíva'a. Te ío usiá xini-ti te uxí ndiki-ti. ⁴ Te ña'an-ún, ñú'un-ña sá'ma kuá'á jíin sá'ma kuá'á tíndí'í. Te suni ñú'un-ña oro, jíin yúu lúu, jíin perla. Te tñn-ña ñn ko'o oro ñú'un chítú jíin tú'un ñáá, jíin tú'un chá'án ja tñí iní-ña. ⁵ Te chaan-ña ncháá ñn sí'ví, ñn tu'un sa'í: Ñuu ká'nu Babilonia, náa ja kásáténé jíin já kásá'a tiñu ñáá iní ñuyívi yá'a, áchí. ⁶ Te ñi jini-ri ña'an-ún ja nájini-ña jíin niñí ñáyívi ndóo jíin niñí ñáyívi ní kaji'i ja sikí tú'un Jesús. Te ñi naa xaan iní-ri ñi nde'é-rí nuu-ña. ⁷ Yúan-na te ñi ka'an ndajá'a-yá-ún: Naja náa iní-ro. Máa-rí kachi-ri nuu-ro tú'un sa'í ñá'an-ún, jíin kiti yóso-ña, kiti já ío usiá xini-ti te uxí ndiki-ti. ⁸ Te kiti ní jini-ro, ñi io-ti núu. Ko tú ío-ti vína. Te nana-ti kí-ti iní tunchí kúnú. Te ki'in-ti núu tá'nu ndatu-ti. Te taká

ñayivi káxiukú iní ñuyívi, ja tú káyoso sí'ví-i nuu tutú chakú onde kiví ní jukuiñi ñuyívi, naa iní-i nde'é-i nuu kítí já ní io-ti núú, te tú ío-ti vína, te koo-ti. ⁹ Te nú túu ndíchí ñn chaa, ma kúu juku'un iní-de tu'un yá'a. Usia xini-tí kákuu usia yuku, te sikí yúku-ún kánchaa ña'an-ún. ¹⁰ Te suni kákuu usia rey. Te u'un-de a ni kánaa-dé. ñn-de ío. Te té chaa-ga inga-de. Te nú ni chaa-de, jínu ñú'ún já yakú-ni kiví kunchaa-de. ¹¹ Te kítí já ní io núú te tú ío-ti vína, máa-tí kúu rey una. Te ñn tá'an ja ndí'usiá-de kúu-ti. Te ki'in-ti núú tá'nu ndatu-ti. ¹² Te ndí'uxí ndiki ní jini-ro, kákuu uxí rey ja té tá'ú-ga-de tiñu. Ko máa-de jíin kítí-ún, tá'ú-de tiñu ñn hora-ni. ¹³ Te rey-ún, ñn núú-ni tu'un kájani iní-de. Te naku'a-de poder jíin tiñu kándiso-de nuu kítí. ¹⁴ Te kuatá'an-de jíin máa Lélú. Te Lélú-ún, kundée-yá jíin-de jíná'an-de, chí Jito'o nuu taká jito'o kúu-ya, te Rey nuu taká rey kúu-ya. Te ñayivi ká'íin jíin-yá kákuu ja á ni kana-ya xini-í, te a ni kaji-ya-í, te ñayivi kákandíja va'a kákuu-i, áhí-ya jíin-rí. ¹⁵ Te ni ka'an-ga-ya: Ni jini-ro já kánchaa ña'an kuáxán-ún sikí kuá'a ndúcha. Te nducha kuá'a-ún kákuu ñayivi tiní ñuu, tini nación, tini yu'u. ¹⁶ Te ndí'uxí ndiki kítí ní jini-ro-ún, máa-de jíin kítí, chí koto u'u-de ña'an kuáxán-ún, te xnáa-dé-ña, te sávichí líi-dé-ña, te kaji-dé kuñu-ña, te ka'mu-de-ña jíin ñú'un. ¹⁷ Chí Dios, súan ni ská'an-ya-dé ja ñn núú-ni kájani iní-de, te naku'a-de tiñu kándiso máa-de nuu kítí-ún. Te súan ná sá'a-de ja kúu iní máa-yá onde kiví skíkuu taká tu'un Dios. ¹⁸ Te ña'an

ní jini-ro-ún kúu ñuu ká'nu ja tá'ú tíñu nuu táká rey ñuyívi.

18

¹ Yuán-na te ni jini-ri ni kuun inga ndajá'a ní kii-ya íchi ándívi, ndiso téyíi-yá poder. Te ni ndii ncháa nuu ñú'un jín ndúa-yá. ² Te ni ka'an jaa-ya: Ni naa ndíja Babilonia ñuu ká'nu. Te ni nduu ve'e kui'na. Yúan káxiukú táká tachí kíni. Suni yúan káxiukú ndívii tísaa chá'an já kájito u'u-yo-tí. ³ Chi taká ñayívi, nátu'un vino ni kají'i-i ko'o já tiní xaan iní ñuu-ún. Te taká rey ñuyívi, ni kasáténé-de jín-ña. Te cha kajaan káxikó iní ñuyívi, ni sákúká-ña-dé jín táká ndatiñu luu kaní iní máá-ña, áchí-ya. ⁴ Te ni jini so'o-ri inga tu'un ichi ándívi, ja ní ka'an: Kuxio nuu-ñá jíná'an-ró, chi ñayívi máá-rí kákuu-ró, te ma kivi nduu-ro jín kuáchi-ña, náva'a tú ta'an-ro kué'e ta'an-ña. ⁵ Chi kuachi-ña a ni jaá xiko onde andívi, te ni nuku'un iní Dios ja sá'a-ña tíñu ñáá. ⁶ Cha'u nuu-ñá, nátu'un ni ja'a-ña núu sáva-ga-i. Te kaa-ga kuá'a-ró núu-ñá nú ndasa káa tíñu ni sá'a máá-ña. Te iní ko'o já ní ja'a-ña ní kají'i-i, suni iní-ún ná káa nuku'un ko'o-ña. ⁷ Nátu'un ni sátéyíi-ña máá-ña, te ni sá'a-ña tiní kuachi, suni súan ku'a xndó'o-ró-ña já ndé'e-ña. Chí áchí-ña jín máá-ña: Máá-rí kúu ña'an tá'ú tíñu, nasu ñá'an viuda kúu-ri, te ma ndé'e kuti-rí, áchí-ña. ⁸ Ja yúan nú ñn kivi te kii tundó'o siki-ñá. Kuu ndiyi, nde'e kó'ó-ña, kii tama, te nduxia-ña jín ñú'un. Chi ni'in téyíi káa máá Tatá Dios, I'a sándaá tíñu-ña. Achí. ⁹ Te taká rey

ñuyívi já ní kajika téné-de jíin-ña te n̄i kaichaku kúká-de jíin-ña, nde'e-de te kana jíkó'ó-de ja'a-ñá kivi kuní-de ja kána ñu'ma kayu-ña. ¹⁰ Te kuiñi jíká-na-de ja yú'ú-de siki já kayú-ña. Te ka'an-de: Xáán ndá'ú n̄i kuu ñuu Babilonia, vasa ñuu ká'nu kúu-ró núú. Ko nuu ñin hora te n̄i chaá juicio siki-ro. ¹¹ Te taká chaá kájaan káxikó ini ñuyívi, nde'e-de te kana jíkó'ó-de ja'a-ñá. Ch̄i tuká ni ñin ja kuáan tiñu xikó-de. ¹² Ndatíñu kúya'u kákuu oro, plata, yuu lúu, perla, sa'ma fino jíin sá'ma kuá'á tindi'í, sa'ma tindu'á jíin sá'ma kuá'á, taká yunu vixí, ndatíñu marfil jíin ndatíñu yunu lúu, cobre jíin káa jíin yuu ndáva. ¹³ Canela, jíin jí'o, susiá já'an xiko asun jíin susiá uá jíin susiá kutú, vino, aceite, yuchi fino, trigo, xndiki, riñ, caballo, jíin carreta, jíin mozo sátiñu sáni, jíin ñáyivi. ¹⁴ Ndatíñu ja ní ndio ini-ro, a n̄i kuxio kua'an, te taká ndatíñu fino máa-ró jíin ndatíñu luu-ró, a n̄i naa, te ma nani'in kúti-gá-ro, áchí. ¹⁵ Te taká chaá kájaan káxikó ndatíñu yá'a, ja ní kakuu kúká-de siki-ñá, kuiñi jíká-na-de nuu-ña ja káyú'ú-de tundó'o ta'an-ña. Te nde'e-de te kana jíkó'ó-de. ¹⁶ Te ka'an-de: Xáán ndá'ú n̄i kuu ñuu ká'nu yá'a. N̄i ñu'un-ña sá'ma fino jíin já kuá'á, jíin já ndi'í. Te n̄i ñu'un-ña oro jíin yuu lúu, jíin perla. ¹⁷ Ko nuu ñin hora te n̄i naa ñi taká ndatíñu kúká yá'a. Ach̄i-de. Te taká chaá xín barco, jíin taká chaá jika jíin barco, jíin cháa jika nuu mar, jíin taká ja kásatiñu nuu mar, n̄i ka'in jíká-na-de. ¹⁸ Te n̄i kajini-de ñu'ma ja kayú-ña. Te n̄i kakana jaa-de: Ndé inga ñuu kúu ja kétá'an jíin ñuu ká'nu yá'a, áchí-de. ¹⁹ Te n̄i kachu'un-de tikachá ñu'un xiní-dé. Te n̄i kande'e-de n̄i kakana

jík'ó-de: Xáán ndá'ú n̄i kuu ñuu ká'nu yá'a. Chi taká chaa n̄i kañava'a barco, n̄i kakuu kúká-de jíin taká ndatíñu ya'u ñáva'a-ña. Te nuu ñin hora te n̄i tucha ii. ²⁰ Ná ndúvatu in̄i-ro já ní ta'an-ña, róo andíví, jíin taká róo ñayivi ndóo, chaa apóstol, jíin chaa kájani tu'un Dios. Ch̄i Dios n̄i nani'in tá'an-ya jíin-ña já sikí róo. Achí-de. ²¹ Yúan-na te ñin ndajá'a ní'in, n̄i t̄in-ya ñin yuu nátu'un ñin yosó ká'nu. Te n̄i skána-ya núu mar. Te n̄i ka'an-ya: Súan n̄i'in tunchaa Babilonia ñuu ká'nu, te mā n̄i'kuñi kuti-gá. ²² Te mā kúni so'o-ga-ro ndusú yaa chaa káchaa, ni chaa jíta, ni chaa kátivi xkuili jíin corneta. Te mā ní'in-gá-ro ní ñin chaa sá'a taká ndatíñu, ni ja ní'in molino mā kúni so'o kuti-gá-ro. ²³ Te mā ndíi ncháa-ga nuu-ro jíin ndúa linterna. Te mā kúni so'o-ga-ro ka'an yii jíin ñásíí. Chi chaa kajaan káxikó núu-ro, chaa kakuñá'nu in̄i ñuyivi ní kakuu-de, te jíin tíñu ñáva'a n̄i xndá'ú-ro ndívii ñayivi. ²⁴ Te nuu-ña n̄i ndenda niñi chaa n̄i kajani tu'un Dios, jíin niñi ñayivi ndóo, jíin niñi taká ñayivi ní kaja'ni-í in̄i ñuyivi yá'a. Achí-ya.

19

Kivi nákana jaa-i Dios in̄i andíví

¹ Yuán-na te n̄i jini so'o-ri n̄i kuvaa ñin ñayivi kuá'a íchi andíví, ja ní kaka'an-i: Xáán va'a Dios. Ná nákana jaa-yó-yá. Ná ká'an jíin'ún-yó jíin-yá, chi n̄i nama-ya yóo jíin fuerza-ya. ² Ch̄i sándaá va'a-ya jíin tú'un ndaa. N̄i nakuxndíi-ya sikí ñá'an kuáxán-ún, ja ní stíví-ña ñuyivi jíin tú'un tin̄i in̄i-ña.

Te ni nani'in tá'an-ya jín-ña já ní jacha-ña niñí mozo-ya, áchí-i. ³ Te inga jínu ni kaka'an-i: Xáán va'a Dios, chi ñu'ma kayú-ña-ún, kána-ni ní káni ní kuíá, áchí-i. ⁴ Te ndí'okó kuun cháa ñá'nu jín ndíkúun kítí ni kajukuiñi jítí-de nuu ñú'un. Te ni kachiñú'ún-de Dios ja kánchaa-ya mesa tá'ú-yá tiñu. Te ni kaka'an-de: Amén, xáán va'a Dios, áchí-de. ⁵ Te onde nuu mesa-ún ni ka'an in tu'un: Taká róo mozo Dios máa-yó, jín róo ja kájandatú nuu-yá, kúu lúlí kúu ñá'nu-ró, ná nákana jaa-ró-yá, áchí. ⁶ Te ni jini so'o-ri nátu'un kaka'an ñayivi kuá'a, nátu'un ní'in kua'a ndúcha, xí nátu'un ka'an taja: Xáán va'a Dios máa-yó, chi tá'ú-yá tiñu te tíin-ya taká poder. ⁷ Ná kúsi xáan iní-yo. Te ná nákana jaa-yó-yá. Chi a ni jaa kivi tánda'a máa Lélú. Te ñasí'i-ya, a ío tu'a-ña. ⁸ Te ni ni'in-ña tu'un ja kú'un-ña sá'ma fino ja ndóo ío te ndíi ncháa. Chi sa'ma fino-ún kákuu tiñu ndaa ni kasá'a ñayivi ndóo, áchí. ⁹ Te ni ka'an ndajá'a-yá-ún jín-rí: Chaa tu'un yá'a: Xáán ndatú kákuu ñayivi ní kana-ya xiní-í ja ná kíngoyo-i nuu ío xíni tánda'a máa Lélú, áchí-ya. Te ni ka'an-ga-ya jín-rí: Yá'a kúu tu'un ndaa ni ka'an Dios, áchí-ya. ¹⁰ Te ni jukuiñi jítí-rí nuu já'a-yá ja chiñú'ún-rí-ya núú. Te ni ka'an-ya jín-rí: Ma sá'a-ró súan. Chi suni mozo-ya kúu-ri jín-ró jín ñaní-ro ja kájani ndaa tu'un Jesús. Ná chiñú'ún-ró máa Dios, áchí-ya. Chi tu'un ni ka'an ndaa Jesús kúu modo jáni-yó tú'un-ya.

I'a skíkuu tu'un jín I'a ká'an ndaa

¹¹ Te ni jini-ri ja núña andívi. Te ni kenda-ni in caballo kuíjín. Te I'a yóso-tí, naní-yá I'a ndaa,

I'a skíkuu. Te jíin tú'un ndaa sándaa ndaa-ya te kuatá'an-ya. ¹² Te nduchi-yá káa nátu'un yáá ñú'un. Te xini-yá ñú'un kua'a corona. Te yóso ñn sí'ví já ní ñn tú júku'un ini, chí máa-ni máa-yá jiní. ¹³ Te yúsúkun-yá ñn tikachí niñí. Te nání-yá tu'un Dios. ¹⁴ Te ñn tikun'ni andíví, ni kandikin-de-ya kája'an-de jíin-yá káyoso-dé caballo kuíjin. Te káñu'un-de sa'ma fino xaan ja ío ndoo te kiyi. ¹⁵ Te yu'u-yá kéndá ñn machete xaan, náva'a jíin machete-ún stují-yá taká ñayivi. Te tá'ú-yá tiñu nuu-í jíin bastón kaa. Te kuañu-ya sikí uva kaxin-ya. Yuán kúu ja kití ini Dios, I'a tñn taká poder. ¹⁶ Te nuu tikachí-yá jíin núu sá'nda-ya yóso sí'ví yá'a: Rey nuu taká rey, te Jito'o nuu taká jito'o, áchí. ¹⁷ Te ni jini-ri ñn ndajá'a já kándii-ya núu ndíkandii, te ni kana jaa-ya jíin taká tisaá kándéché sáva andíví: Ña'an te ndutútú-ró núu kúxini-ró sá'a Dios ñá'nu, ¹⁸ náva'a kee-ro kúñu rey jíin capitán, jíin kúñu cháa ni'in, jíin kúñu caballo jíin cháa káyoso-tí, jíin kúñu taká-ga ñayivi já kájika ndicha-na jíin já kakuu mozo, ja lúli jíin já ñá'nu, áchí-ya. ¹⁹ Te ni jini-ri nuu máa kiti xaan-ún jíin núu taká rey ñuyivi, ni kakutútú-de jíin soldado-de ja kuatá'an-de jíin I'a yóso caballo kuíjin jíin taká soldado-ya. ²⁰ Te kiti xaan-ún kua'an-ti preso jíin cháa ni jani tu'un tú'ún ja ní sá'a kua'a-dé tuni nuu-tí, te jíin tuni-ún ni xndá'ú-de ñayivi ní káki'in tuni kiti-ún jíin já ní kachiñú'ún ndosó-ti. Ndúú cháa yá'a, ni kenda-de kua'an chakú-de nuu laguna ñu'un ja kayú jíin azufre. ²¹ Te sava-ga cháa-ún ni kaji'i-de jíin machete ja kéndá yu'u I'a yóso caballo kuíjin. Te

ṭaká ṭisaa, nṭi kanda'a chii-tṭi ní kayee-tṭi kuñu-de jíná'an-de.

20

Tu'un sikṭi mil kuia jín juicio sikṭi ku'na

¹ Te nṭi jini-ri ja íchi ándíví ní kuun in ndajá'a tṭin-ya ndákáa tunchi kúnú xáan, jín in cadena ká'nu. ² Te nṭi katṭin-ya koo ká'nu, koo áná'an, kiti kúu kui'na Satanás. Te nṭi ju'ni-ya-tṭi ja ná kúnu'ni-tṭi mil kuia. ³ Te nṭi skívi-ya-tṭi kua'an-tṭi tunchi kúnú. Te nṭi jasú-ya-tṭi. Te nṭi sákútu-yá sikṭi-tṭi, jín sello, náva'a tuká xndá'ú-ga-tṭi taká nación. Chṭi onde ná jínu mil kuia, yúan-na te jínu ñú'ún ja ndají núnda-ga-tṭi. ⁴ Te nṭi jini-ri tṭinṭi mesa. Te chaá káxiukú mesa-ún kákuu ja sánda-tṭi. Te suni nṭi jini-ri añú ñayivi ní kaxitṭi xiní-í, sikṭi ja ní kajani ndaa-i tu'un Jesús jín tú'un Dios, ni tú ní kachiñú'ún-i kiti-ún ni ndoso-tṭi, ni tú ní kajatá'ú-i tuni-tṭi kunchaa chaan-í, ni inṭi nda'a-í. Te nṭi kanachaku-i. Te nṭi katá'ú-i tṭi jín Cristo in mil kuia. ⁵ Ñayivi yá'a kákuu ja náchaku xna'an-ga. Ko sava-ga ndiyi-ún, tú ní kánachaku-i onde ná jínu mil kuia. ⁶ Xáán ndatu koo ñayivi ndoo ja náchaku-i xna'an-ga. Ma kúu-i vuelta uu, chṭi sua nduu-i sutu nuu Dios jín núu Cristo, te tá'ú-i tṭi jín-yá mil kuia. ⁷ Te onde ná jínu mil kuia-ún, te ndaji Satanás nuu kándeé preso. ⁸ Te kenda xndá'ú nación ká'io ndíkúun lado ñuyivi, ñuu Gog jín ñuu Magog, náva'a stútú ñayivi ja kuatá'an-í. Te koo kua'a xáan-í nátu'un ñitṭi yú'u mar. ⁹ Te nṭi chakoyo-i onde ní ñuyivi. Te nṭi kajikó ndúu-i nuu ká'jin taká ñayivi ndoo jín ñuu ja maní-í

jíin. Ko Dios ni skúun-ya ñu'un ichi ándíví. Te ni kanduxia-i. ¹⁰ Te kui'na ja ní xndá'ú ñayívi-ún, ni skée-ya kuá'an nuu laguna ñu'un ja kayú jíin azufre. Te suni yúan kándeé kití xáan-ún jíin cháa ni jani tu'un tú'ún. Te yúan ndo'o-de ndúú ñúú ñí káni ñí kuiá.

Tu'un mesa ká'nu kuújín ándíví

¹¹ Te ni jini-ri ñin mesa ká'nu kuújín, jíin I'a kánchaa mesa-ún. Te nuu máa I'a-ún ni kuxio ñuyívi jíin ándíví. Te tuká ní ní'in núu kúxiukú. ¹² Te ni jini-ri taká ndíyi, ja ñá'nu ja lúlí, ká'jin-i nuu Dios. Te ni juña-ya táka libro. Te suni ni juña-ya ingá tutu nání libro chakú. Te ni sánda-ya tiñu ndíyi-ún jíná'an-i, nú ndasa káa tu'un yóso núu tutú-ún, ná ñin ñin tiñu ni kasá'a-i. ¹³ Te nducha mar, ni nakua'a-cha ndíyi ká'jin chii-cha. Te kue'e jíin infierno, ni kanakua'a ndíyi ja kátin. Te ni kakundaa kuachi-i ná tiñu ni kasá'a ñin ñin-i. ¹⁴ Te ni skée-ya infierno jíin kué'e kája'an nuu laguna ñu'un. Ya'á kúu modo kuu-i vuelta uu. ¹⁵ Te ñayívi tú ní ndénda sí'ví-i nuu libro chakú, te ni skána-ya-i kua'an-i nuu laguna ñu'un.

21

Ñuyívi jáá jíin ándívi jáá

¹ Yúan-na te ni jini-ri ñin andívi jáá jíin ñin ñuyívi jáá. Chi andívi xnáñúú jíin ñuyívi xnáñúú ní nda'va. Te tuká mar ni ío. ² Te máa-ri Juan ni jini-ri ñuu ii ja kúu ñuu Jerusalén jáá, ja ní kuun ichi ándívi ní kenda nuu Dios. Te ío tu'a nátu'un ñin ñasí'í ja ío tu'a-ña tánda'a-ña jíin yí-ñá. ³ Te ichi

ándíví ní jini so'o-rí ñn tu'un nì ka'an jaa: Vina te ncháá ve'e Dios jíin ñáyívi. Te kunchaa-ya jíin-i. Te kuu-i ñáyívi máá-yá. Te máá-yá, kuu-ya Dios máá-i te kunchaa-ya jíin-i. ⁴ Te nakua'a Dios taká nducha núu-í. Te ma kúu kuti-gá-i. Te tuká koo ja ndúkuí'a inji-i, ni ja ndé'e-i, ni ja jatú-i, chí a nì nda'va-ya tíñu xnáñúú. Achí. ⁵ Te nì ka'an l'a kánchaa mesa-ún: Kuni so'o-ró, chí ruu nasájáá-rí taká ndatíñu, áchí-ya. Te nì ka'an-ga-ya jíin-rí: Chisó tú'un yá'a, chí taká tu'un yá'a, tu'un ndaa tu'un ndija kúu, áchí-ya. ⁶ Te nì ka'an-ya jíin-rí: A nì kuu. Máá-rí kúu nátu'un letra Alfa jíin letra Omega, nuu kéjá'á jíin núu ndí'i. Te ñáyívi jichí nducha, kua'a-rí sókó ndúcha chakú ko'o sáni-i. ⁷ Te chaa kundée, ni'in tá'u-dé taká ndatíñu, te kuu-rí Dios máá-de, te máá-de kuu-de se'e-rí. ⁸ Ko ñáyívi já káyu'ú ja tú kákandíja, ja káchá'an, ja kája'ni ndíyi, ja kásá'a téné, ja kátí'vi, ja káchiñú'ún ndosó, jíin taká ja káka'an tu'un tú'ún, ñáyívi yá'a kuiñi-i nuu laguna ñu'un nuu kayú jíin azufre. Súan kuu-i vuelta uu. ⁹ Yúan-na te ñn ndajá'a já usiá-ya ní katíin usiá ko'o já ñú'un ndí'usiá kue'e sandí'i-na, nì chaa-ya núu-rí. Te nì ka'an-ya jíin-rí: Ña'an, te ná stá'an-rí ñn ña'an núu-ro já kúu ñasí'í máá Lélú, áchí-ya. ¹⁰ Te jíin máá Espíritu nì jaka-ya rúu nì ja'an-rí xiní ñn yuku súkún ká'nu. Te nì stá'an-ya ñúu ij Jerusalén nuu-rí ja kúun vai ichi ándíví ondé nuu Dios. ¹¹ Ndíso ndua Dios. Te ndíi ncháá nátu'un yuu lúu, nátu'un yuu kuí ndí'í, te ndíi ní'ni nátu'un vidrio. ¹² Te ñáva'a ñn nama ñúu ká'nu súkún. Te suni ñáva'a uxí uu yuxé'é. Te yuxé'é-ún ká'jin uxí

uṽ ndajá'a-yá. Te yuxé'é-ún káyoso sí'ví ndí'uxí uṽ tata se'e Israel. ¹³ Ichi núu kána ndikandii ío unṽ yuxé'é. Ichi norte ío unṽ yuxé'é. Ichi sur ío unṽ yuxé'é. Ichi núu kée ndikandii ío unṽ yuxé'é. ¹⁴ Te nama ñúu-ún, ñáva'a uxí uṽ cimientó. Te sikṽ yúan yóso uxí uṽ sí'ví ndí'uxí uṽ apóstol máá Lélú Dios. ¹⁵ Te ndajá'a ká'an jíin-rí-ún, tṽin-ya ḥin vara oro ja chíkuá'a-ya ñúu, jíin táká yuxé'é, jíin namá ñúu. ¹⁶ Te ḥin ñuu ío kuṽn jikí kúu. Te ḥin núu-ni ja káni jíin já jichá. Te nṽ chikua'a-ya ñúu jíin vara-ún, te nṽ jṽnu uṽ mil kuṽn ciento kilómetro, ja káni, jíin já jichá, jíin já súkún, ḥin núu-ni kúu. ¹⁷ Te suni nṽ chikua'a-ya namá ñúu-ún. Te nṽ jṽnu ḥin ciento uṽ xiko kuṽn yíkí ku'a cháa, ja súni ku'a ndajá'a-yá kúu. ¹⁸ Te nama ñúu-ún kúu yuu kuí ndí'í. Te ñuu kúu máá nían oro, nátu'un vidrio ndíi ní'ni. ¹⁹ Te cimientó ñuu-ún, nṽ kukútu jíin táká yuu lúu. Ja xnáñúú kúu yuu kuí ndí'í. Ja úu kúu yuu ncháá kuí. Ja uní kúu yuu ncháá pinto. Ja kúun kúu yuu kuí. ²⁰ Ja ú'un kúu yuu pinto. Ja iñú kúu yuu kua'a pinto. Ja usiá kúu yuu kuí méku. Ja uná kúu yuu kuí ncháá. Ja ḥin kúu yuu kuaán. Ja uxí kúu yuu kuí kuíjín. Ja uxí ḥin kúu yuu color naranja. Te ja uxí uṽ kúu yuu ndí'í. ²¹ Te ndí'uxí uṽ yuxé'é-ún kákuu uxí uṽ perla, ja ḥin yuxé'é, te ḥin perla. Te nuyá'u ñuu-ún kúu máá nían oro ja ndíi ní'ni nátu'un vidrio. ²² Te tú ní jiní-rṽ ve'e iṽ iní ñuu, chí ve'e iṽ ñúu-ún kúu máá Dios, I'a tṽin táká poder jíin máá Lélú. ²³ Te ñuu-ún, tú nṽni ndikandii ni yoo ja stúun, chí ndua máá Dios ndíi ncháa, te máá Lélú kúu lámpara. ²⁴ Te ñayivi ní kakaku, kaka kuu-i jíin ndúa ñú'un-ún nátu'un

jín lámpara. Te taká rey ñuyívi, kikoyo-de ñuu-ún jín taká ndatíñu luu-de, te ka'an jínú'ún-de jín-yá yúan. ²⁵ Te yuxé'é ñuu-ún, ma nándasu kuti já ío-ni ndúú, te ma koo-ga akuáa yúan. ²⁶ Te ini ñuu-ún kinchaka-de taká ndatíñu luu jín ndatíñu jínú'ún ío ini ñuyívi. ²⁷ Te ini ñuu-ún ma ndívi kuti ní ñn ñayívi chá'an, ni ja sá'a tiñu ñáá, ni ja ká'an tu'un tú'ún, chī máni máá-ni ñayívi já káyoso sí'ví-i nuu libro chakú máá Lélú.

22

¹ Yúan-na te ni stá'an-ya ñn yucha nducha chakú nuu-rí. Te ndíi ní'ni-cha. Te kána-cha núu mesa tá'ú tiñu Dios jín máá Lélú. ² Te jika-cha sáva ma'ñú núyá'u ñuu-ún. Te ndúú lado yucha, ká'jin yunu chakú, ja já'a uxi uu nuu ndé'e, ndita'an yoo kúun nde'e. Te nda'a yúnu-ún kákuu ja sá'a tana taká ñayívi. ³ Te tuká koo ni ñn tu'un tásí, chī mesa tá'ú tiñu Dios jín Lélú kúnchaa ini ñuu-ún. Te mozo-ya, kuatíñu-i nuu-yá jíná'an-i. ⁴ Te kun-i nuu-yá. Te koso sí'ví-yá chaan-í. ⁵ Te ma koo kuti-gá akuáa yúan. Te tuká kájinu ñú'ún-i ja stúun luz, ni ja stúun ndikandii. Chī máá Tatá Dios, stúun-ya núu-í. Te tá'ú-i tiñu níi káni níi kuiá.

Taká tiñu ja kánúú cháa yachi

⁶ Te ni ka'an-ga-ya jín-rí: Tu'un ndaa tu'un ndija kúu tu'un yá'a. Te máá Tatá Dios, Jito'o cha ndoo ja ní kajani-de tu'un-ya, ni tájí-yá ndajá'a-yá náva'a stá'an-ya núu mozo-ya taká tiñu ja kánúú cháa yachi. ⁷ Te jandaa ja ncháa yachi-ri. Achí-ya. Xáán ndatu ñayívi skíkuu tu'un ká'an tutu yá'a. ⁸ Te ruu Juan kúu ja ní jini so'o-ri te ni jini-ri taká

tiñu yá'a. Te nuu ní ndí'i nì jini so'o-ri, jíin já ní nde'é-rí, te nì jukuiñi jíti-rí nuu já'a ndájá'a I'a nì stá'an taká tu'un yá'a nuu-rí, ja chíñú'ún-rí-ya núú. ⁹ Te nì ka'an-ya jíin-rí: Ma sá'a-ró súan, chí ruu, suni mozo-ni kúu-ri jíin-ró, jíin ñani-ro já kájani tu'un Dios, jíin ñayivi káskíkuu tu'un ká'an tutu yá'a. Sua ná chíñú'ún-ró máá Dios, áchí-ya. ¹⁰ Te nì ka'an-ga-ya jíin-rí: Ma kasú-ro tú'un ká'an tutu yá'a, chí a nì kuyani kivi. ¹¹ Ñayivi sá'a tiñu ñáá, ná kúkuu-i jíin tíñu ñáá-ún. Ñayivi káchá'an, ná kéndoo chá'an-i. Ñayivi sá'a tiñu va'a, ná kúkuu-i jíin tíñu va'a-ún. Te ñayivi ndóo, ná kúkuu-ga-i jíin tú'un ndoo. ¹² Kuni so'o, chí nchaa yachi-ri, te kii ya'u jíin-rí, náva'a kuá'a-ri ya'u ñn ñn-i ndasa tiñu nì kasá'a-i. ¹³ Máá-rí kúu nátu'un letra Alfa jíin letra Omega, nuu kéjá'a jíin núu ndí'i, ja xnáñúú jíin já sándí'i-na. Achí-ya. ¹⁴ Xáán ndatu ñayivi skíkuu tiñu nì tá'ú-yá, náva'a ni'in tá'u-í jaa-i nuu yúnu chakú, te kivi koyo-i ichi yúxé'é iní ñuu-ún. ¹⁵ Ko yata vé'e kuiñi ti'ina, jíin já kásá'a tiñu ñavá'a, jíin já tiní iní, jíin já kája'ni ndíyi, jíin já káchiñú'ún ndosó, jíin táká ja kúsi iní xndá'ú tá'an. ¹⁶ Máá-rí kúu Jesús ja ní tájí-rí ndajá'a-rí kujaa nuu-ro jíná'an-ró, náva'a kani ndaa-ya tú'un taká tiñu yá'a nuu tíku'nì kákandíja. Máá-rí kúu nátu'un yo'o já kúu tata David. Te suni kúu-ri nátu'un tiñu'ú xíní já ndíi ndáxín tíkuáan-na. ¹⁷ Te máá Espíritu jíin ñá'an tándá'a káka'an: Ña'an-ní, áchí. Te ñayivi jini so'o, ná ká'an-i: Ña'an-ní, achí-i. Te ñayivi jichí nducha, ná kii-i. Te ñayivi kuní, ná kó'o sáni-i nducha chakú. ¹⁸ Te ká'an xaan-rí nuu táká ñayivi jini so'o tu'un

ká'an tutu yá'a: Nú ndé ïn ñayivi ná chísó-ga-i nuu tú'un yá'a, te Dios, chísó-yá tundó'o yóso núu tutú yá'a siki-í. ¹⁹ Te nú ndé ïn ñayivi kuánchaa-i yaku tu'un ja ká'an tutu yá'a, te Dios kuanchaa-ya tá'u-í ja yí'i nuu libro chakú, jín iní ñuu ij, siki tú'un ja yóso núu tutú yá'a. ²⁰ Súan ká'an I'a ká'an ndaa taká tu'un yá'a: Jandáa ja ncháa yachi-ri, áchí-ya. Súan ná kóo Amén. Ña'an-ní Tátá Jesús. ²¹ Tu'un luu ío iní máá Jító'o-yo Jesucristo ná kóo jín taká-ro jíná'an-ró. Amén.

**Testamento jaa maa jitoho-yo Jesucristo
New Testament in Mixtec, San Miguel el Grande
(MX:mig:Mixtec, San Miguel el Grande)**

copyright © 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, San Miguel el Grande

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, San Miguel el Grande [mig], Mexico

Copyright Information

© 1951, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, San Miguel el Grande

© 1951 Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 29 Jan 2022
a7b2e4b3-7fe3-5b8e-b04c-0245065924f9